

تفکر و اندیشه

جایگاه اندیشه
و ثمرات آن:

الف- در ذهن جوانه می‌زند،
ب- در دل و قلب ریشه می‌دواند (اندیشه توحیدی باید به اعتقاد قلبی و درونی تبدیل شود تا در رفتار و کردار شخص موثر باشد).
ج- و برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌گردد.

۱- بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد،
۲- استعدادها را شکوفا می‌کند (یادآوری: نیاز به مقبولیت سبب می‌شود که نوجوان و جوان بیشتر به خود بپردازد و توانایی‌ها و استعدادهای خود را کشف و شکوفا کند. درس ۱۱ دهم)
۳- و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد.
۴- علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادتها باشد. (البته با داشتن این دو شرط: ۱- به صورت دائمی باشد. ۲- درباره خداوند و قدرتش باشد. - حدیث زیر)

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید:

موضوع: اهمیت تفکر و اندیشه از دیدگاه اسلام

برترین عبادت،

«أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ

اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.»

إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ

چه اندیشه‌ای افضل عبادات است؟ و این نوع اندیشه، باید در ذات خداوند باشد یا صفات او؟

اهمیت

اندیشه در اسلام:

پیام حدیث: ۱- این حدیث، اهمیت و جایگاه تفکر و اندیشه در زندگی را از دیدگاه اسلام بیان می‌کند.

۲- از نظر پیامبر اسلام (ص)، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او).

۳- از آن‌جا که خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ذهن ما نمی‌تواند به این حقیقت احاطه پیدا کند و ذات و چیستی او را شناسایی نماید، بنابراین، منظور از تفکر در خداوند در این حدیث، تفکر و اندیشه در صفات و اسماء الهی می‌باشد نه تفکر در ذات و حقیقت و چیستی او.

۴- هرگاه سؤال شود که منظور از تفکر در «فی الله و فی قدرته» چه می‌باشد؟ با توجه به فرمایش رسول اکرم (ص) پاسخ می‌دهیم: «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ : در همه چیز تفکر کنید؛ ولی در ذات خدا تفکر نکنید.»

تناسب معنایی: این حدیث از نظر دلالت بر اهمیت تفکر از دیدگاه اسلام، با این سخن امام کاظم (ع): «... و آنان که در تعقل و تفکر برترند،

نسبت به فرمان‌های الهی داناترند. و آن کس که عقلش کامل‌تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.» تناسب دارد. (درس ۱ یازدهم)

این بخش از کتاب به همین عبادت پرداخته است: اندیشه درباره خدا

درس اول هستی بخش

سؤال از
حقیقت هستی:

- آیا تاکنون برایتان پیش آمده که } در فضایی آرام نشسته و به دور از هیجان و هیاهوی زندگی درباره **این جهان پر جنب و جوش** تفکر کرده باشید؟
- تفکر درباره } جهان دور دست؛ یعنی آسمان بی کران با کهکشان‌ها، منظومه‌ها، خورشید و سیارگان؛ و همین جهان نزدیک، یعنی زمین با جنگل‌ها، دریاها، جانوران، گیاهان و گل‌های زیبایش.
- آیا هرگز درباره **آغاز و پایان این هستی** پهناور فکر کرده‌اید؟ } به راستی این میلیاردها میلیارد کهکشان و ستاره و سیاره، با میلیاردها موجود متنوع از کجا آمده‌اند؟ موجودات جهان، **هستی خود را** وامدار چه کسی هستند؟

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

درک فطری خداوند
و دعوت قرآن کریم
به معرفت عمیق‌تر

- الف- هر کدام از ما براساس **فطرت** خویش، } خدا را **می‌یابیم** (فطرت خدا آشنا - درس ۲ دهم) و حضورش را درک می‌کنیم (به صورت فطری و درونی و غیر اکتسابی)
- ب- به **روشنی** می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم } آن را **هدایت و پشتیبانی** می‌کند (توحید در ربوبیت - درس ۲ دوازدهم) و به موجودات و مخلوقات **مدد می‌رساند**. (ولایت معنوی : درس ۴ یازدهم - ربوبیت الهی)
- ج- با وجود این شناخت **اولیه** (خداشناسی فطری)، قرآن کریم } ما را به **معرفت عمیق‌تر** درباره خداوند فرا می‌خواند (شناخت عقلی) و راه‌های **گونگونی** را برای } **درک وجود** (و هستی او؛ نه چیستی و چگونگی و ماهیت) او و نیز شناخت **صفات و افعال** او به ما نشان می‌دهد.
- د- یکی از این راه‌ها (برای درک وجود خدا و شناخت صفات و افعال او)، } تفکر درباره **نیازمندبودن** جهان، در **پیدایش خود**، به آفریننده و خالق است. بیان این راه به شرح زیر است:

مقدمه اول:

- الف- اگر به وجود خود نظر کنیم، **خود را پدیده‌ای** می‌یابیم که **وجود و هستی‌مان** از خودمان نیست.
- ب- در اشیای پیرامون نیز که ببیندیشیم، آنها را همین گونه می‌بینیم؛
- ج- حیوانات، نباتات، جمادات (بی‌جان‌ها)، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را، } **پدیده‌هایی** می‌یابیم که **وجودشان از خودشان** نبوده و نیست. (شبهات انسان یا سایر پدیده‌ها)

- الف- پدیده‌ها، } که وجودشان از خودشان نیست، **خودش پدیده** نباشد، برای **موجود شدن** نیازمند به **پدیدآورنده‌ای** هستند که } بلکه وجودش از خودش باشد؛

ب- همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که **خودش** شیرین باشد. (مقدمه دوم و مفهوم بیت زیر)

موضوع مقدمه دوم در اثبات: نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

ذات نایافته از هستی، بخش } چون تواند که بود هستی‌بخش («بخش» در مصرع اول به معنای بهره و سهم است و در مصرع دوم به معنای عطا کردن.) خشک ابری که بود ز آب تهی

این ابیات، بیانگر چه حقیقتی در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است؟

مقدمه دوم:

- معنی **ابیات**: ۱- ذاتی که بهره و سهمی از وجود ندارد، چگونه می‌تواند وجود دهنده و هستی بخش باشد.
- ۲- ابری که خشک و فاقد آب است، از آن، انتظار آبرسانی نمی‌رود.

- پیام ابیات**: ۱- این دو بیت، بیانگر **مقدمه دوم** در اثبات نیازمندی جهان در **پیدایش** خود به آفریننده و خالق است.
- ۲- براساس این ابیات، پدیده‌های جهان که **وجودشان از خودشان** نیست، برای **موجود شدن** نیازمند به **پدیدآورنده‌ای** هستند که **خودش پدیده** نباشد بلکه **وجودش از خودش** باشد؛ همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که **خودش شیرین** باشد.

نکته طلایی: هر دو بیت، بیانگر مقدمه دوم در اثبات مفهوم **ایه شریفه**: «اتّم الفقراء إلى الله» می‌باشند.

- د- آری در آفرینش نیز، یک موجود فقط در صورتی در **وجود خود** نیازمند به **دیگری** نیست، که خودش **ذاتاً** موجود باشد. (وجودش از خودش باشد.)
- ه- در این صورت، چنین چیزی (که ذاتاً موجود است) } **دیگر پدیده** نیست و نیاز به **پدیدآورنده** ندارد؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

با توجه به دو مقدمه فوق } الف- ما و همه پدیده‌های جهان، در **پدید آمدن و هست شدن** خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که } **خودش پدیده** نباشد (و الله هو الغنی الحمید) می‌توانیم نتیجه بگیریم که: } ب- این موجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود. و **سرچشمه هستی** باشد. (الله نور السماوات و الارض)

مقدمه اول: ما و این جهان وجودمان از خودمان نیست و هستی‌مان از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد.
مقدمه دوم: موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به وجودی هستند که پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای هستیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

شما حتماً نام **مسجد گوهرشاد** را که در جوار حرم مطهر امام هشتم^(ع)، است، شنیده‌اید. شاید بارها آن را دیده و در آن نماز خوانده‌اید. این **نیازمندی مسجد به بنا**: این مسجد یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازمانده از دوره تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه همچنان **باقی** است (بدون نیاز به سازندگان آن)، اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند، **خبری نیست**.

سؤال: آیا رابطه خدا با جهان نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟ (نیازمندی مسجد به بنا فقط مربوط به مرحله ساختن است ولی نیازمندی جهان به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشد).

اگر اندکی دقت کنیم، درمی‌یابیم که یک تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد. (بنا تنها ناظم اجزاء است ولی خداوند هم خالق اجزاء و هم ناظم آنهاست).

الف- مسجد گوهرشاد از مصالح ساختمانی تشکیل شده } مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و ...
ب- هریک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی‌کند. بنا نه چسبندگی گچ را ایجاد می‌کند و نه سختی و استحکام سنگ را؛
ج- به عبارت دیگر بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را.
د- کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است. (بنا ناظم اجزاء است نه خالق اجزاء و خواص آنها)

تحلیل
دو
رابطه

الف- اما خداوند، خالق سنگ و گچ و چوب، و خواص آنها و حتی خالق خود بنا است. (توحید در خالقیت - علت)
ب- براین اساس } ۱- وجود و هستی بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست (نیازمندی در پیدایش)
2- و خداوند هر لحظه اراده کند، آنها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد. (نیازمندی در بقا)
ج- به همین جهت، } جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است (نیازمندی در بقا - توحید در ربوبیت)
و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود. (نیازمندی دائمی جهان به خداوند در بقا)
د- به عنوان مثال می‌توان گفت که } رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ (نیازمندی در پیدایش و بقا)
همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

بنابراین، مسجد با ساخته شدن، از بنا بی‌نیاز می‌شود، (نیازمندی ساخته‌های بشری به سازنده خود، فقط در مرحله ساخته شدن و نظام یافتن است).
نتیجه: } چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در پیدایش و بقا - علت)
اما موجودات، از این رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند.

موضوع: رابطه جهان با خالق

۱) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست	ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست (نیازمندی در پیدایش و بقا)
۲) ما که باشیم ای تو ما را جان جان	تا که ما باشیم با تو در میان (نفی شرک ربوبی = توحید در ربوبیت)
۳) ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما	تو وجود مطلق، فانی نما (اتمم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید)
۴) ما همه شیران ولی شیر علم	حمله‌مان از باد باشد دم به دم (نیازمندی در پیدایش و بقا)

از نگاه مولوی، رابطه مخلوقات با خداوند چگونه است؟

معنی ابیات: ۱- ما همچون نی هستیم که تو در ما می‌دمی و صدا ایجاد می‌کنی، مانند کوه هستیم که صدای تو را بازتاب می‌دهیم.
۲- ای که جان جانی، ما که هستیم که در برابر تو عرض اندام کنیم و در ایجاد افعال با تو مشارکت داشته باشیم؟
۳- ما از این جهت که وجود حقیقی نداریم، عدم به شمار می‌رویم. پس ما نیست هست نماییم و حال آنکه ای خداوند، تو وجود مطلق و هست نیست نما هستی.
۴- ما انسان‌ها همچون شیر پرچم هستیم که در اثر وزش باد به حرکت درمی‌آید. نه شیر، واقعی است و نه حرکتش از خودش است.

پیام ابیات: ۱- این ابیات، بیانگر این است که موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در بقا)
۲- جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.
۳- براساس این ابیات، جهان و مخلوقاتش، هم در مرحله «پیدایش و وجود یافتن» و هم در مرحله «بقا و ادامه حیات» به خداوند نیازمندند.
۴- رابطه جهان با خداوند، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.
تناسب معنایی: این ابیات از نظر مفهومی با آیات شریفه: «اتمم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، «نَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و «الله نور السماوات و الأرض»، تناسب داشته و نیازمندی جهان به خداوند را در دو مرحله وجود یافتن و بقا معرفی می‌کنند.

تدبیر در قرآن (۱)

در آیات زیر تدبیر کنید و به سوالات پاسخ دهید.

موضوع آیه: نیازمندی مخلوقات به خداوند و بقا و غنای ذاتی خداوند		پیام‌های تکمیلی آیه:
«يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خداوند است که (تنها) بی‌نیاز و ستوده است» (فاطر، ۱۵)	۱- مخاطبان عبارت: «أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ»، همه انسان‌ها ولی مصدق نیازمندان به خدا، تمامی پدیده‌ها می‌باشند. ۲- پیام عبارت شریفه: «أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» این است که تمامی پدیده‌ها از جمله انسان، در وجود و هستی خود و هم در بقا و ادامه حیات خود به خداوند نیازمند هستند. (ذات نیافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش) ۳- با استناد به عبارت: «وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»، تنها وجود بی‌نیاز (غنی) خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست. ۴- چون وجود خداوند وابسته به چیزی نیست (و الله هو الغني الحميد - علت)، کسی نمی‌تواند وجود او را بگیرد و نابودش کند. (معلول) او در ذات خود غنی و بی‌نیاز است. ۵- علت نیازمندی (فقر ذاتی) تمامی مخلوقات به خداوند، در پدیده بودن آن‌هاست، به عبارت دیگر چون وجود و هستی مخلوقات از خودشان سرچشمه نمی‌گیرد و متکی به خود نیستند، بنابراین برای وجود و هستی یافتن به خداوند نیازمندند. (ذات نیافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش) ۶- علت بی‌نیاز بودن (غنای ذاتی) خداوند در این است که پدیده نیست و وجودش از خودش است.	
«يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» (رحمان، ۳۹) «پیوسته است او از درخواست می‌کنند آنچه در آسمان‌ها و زمین است، او همواره دست اندرکار امری است»	۱- درخواست دائمی مخلوقات از خدا (يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)، به نیازمندی آنان به خداوند در پیدایش و بقا و مفهوم آیه شریفه: «أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» اشاره دارد. ۲- درخواست مخلوقات (من في السماوات والأرض) از خداوند، به زبان نیست، بلکه با نیازمندی به خالق خود در تمامی جهات است. ۳- منظور از «يَوْمٌ» در آیه، «روز» نیست، بلکه مطلق زمان است، زیرا خداوند، فرا تر از زمان است. ۴- این مفهوم: «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ»، بیانگر آن است که کارهای خداوند تقلیدی نیست، بلکه بدیع و نوآورانه است. ۵- از دقت در عبارت شریفه: «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ» مفهوم می‌گردد که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. ارتباط: عبارت قرآنی: «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ»، بیانگر توحید در ربوبیت است. (درس ۲ دوازدهم)	

۱- فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ زیرا در تمامی جهات به خداوند نیازمندند.

۲- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟ هم در هستی خود که بالاترین داشته اوست و هم در سایر داشته‌ها که برآمده از نعمت وجود است.

۳- چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟ نیاز دائمی موجودات، لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند، او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌ها است. چنین نیست که عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد، بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین او هر لحظه دست اندر کار امری است.

آگاهی سرچشمه بندگی

الف- انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی‌توجه‌اند؛ اما انسان‌های آگاه } ۱- دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و ۲- و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.

ب- هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، (علت) } ۱- نیاز به او را بیشتر احساس و ۲- ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (معلول)

افزایش خودشناسی (علت) <<< درک بیشتر فقر و نیاز (معلول خودشناسی و علت بندگی) <<< افزایش بندگی (معلول دو مورد قبل)

ج- برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که } برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند: (دعای ذیل)

تأثیر آگاهی
بر زندگی
افراد:

موضوع: آگاهی سرچشمه بندگی

«اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
خدایا مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار

درخواست رسول اکرم (ص) در این حدیث، ثمره چیست؟

پیام: ۱- هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود < فقر و نیاز به او را بیشتر احساس می‌نماید < و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند.
۲- این درخواست عاجزانه پیامبر اسلام (ص) که «برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند»، نتیجه افزایش معرفت به خود (خودشناسی) و رابطه ایشان با خداوند بوده < که باعث شده فقر و نیاز به او را بیشتر احساس نمایند < و عبودیت و بندگی خود را به درگاه او بیشتر ابراز نمایند.

ارتباط: این سخن رسول اکرم (ص): «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي ...»، نتیجه درک مفهوم آیه: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» است. (همین درس)

الف- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای بیان می‌کند که ﴿در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم؛﴾

موضوع: رابطه میان خداوند و جهان هستی

«اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ...» خداوند نور آسمان‌ها و زمین است ...

پیام آیه: ۱- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. (نور بودن خداوند به معنای هستی بخشی اوست).

۲- بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است.

۳- از آن‌جا که تمامی موجودات وجودشان را از خدا می‌گیرند، (علت) در واقع، هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (مفهوم این آیه و سه بیت زیر و حدیث امام علی ^(ع))

ارتباط: مفهوم این آیه، بیانگر توحید در خالقیت و مفهوم قضای الهی است. (درس ۲ و ۵ دوازدهم)

تناسب معنایی (۱): این آیه و بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید ...» و دو بیتی باباطاهر: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم ...» و حدیث امام علی ^(ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، بیانگر این حقیقت می‌باشند که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

تناسب معنایی (۲): از این آیه، مفهوم نیازمندی جهان و تمامی مخلوقات به خداوند در دو مرحله وجود یافتن (هستی) و بقا برداشتن می‌گردد و از این منظر با مفهوم آیات شریفه: «أنتم الفقراء الى الله» و «يسأله من في السماوات والأرض كل يوم هو في شأن» تناسب دارد.

رابطه
میان خداوند
و
جهان خلقت

الف- ما با نور خورشید، نور لامپ و انواع نورهای دیگر آشنا هستیم و می‌دانیم که خداوند از نورهایی نیست که ﴿از اجسام ناشی می‌شوند، یعنی منشأ مادی دارند﴾

ب- پس، نور بودن خداوند به چه معناست؟ نور، آن چیزی است که ﴿خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر می‌شود.﴾

ج- نورهای معمولی هم این خاصیت را دارند که ﴿خودشان آشکار هستند و سبب آشکار شدن اشیای دیگر هم می‌شوند.﴾

د- خداوند، نور هستی (نه نور مادی) است. یعنی ﴿تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه وجود می‌گذارند. (مفهوم آیه: «اللَّهُ نور السماوات والأرض»﴾

ه- در واقع، هر موجودی، در حد خودش ﴿۱- تجلی بخش خداوند و ۲- نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی (نه حقیقت و ذات خدا) است. (مفهوم آیات زیر)﴾

و- از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی ﴿۱- خداوند را مشاهده می‌کنند (معرفتی عمیق و والا) و ۲- و علم و قدرت او را می‌بینند. (توحید در ربوبیت - درس ۲ دوازدهم)﴾

مفهوم
خداوند
نور هستی
و نتیجه آن:

موضوع: در هر چیزی خدا را دیدن

دلی کز معرفت نور و صفا دید (علت) به هر چیزی که دید اول خدا دید (معلول)

در این بیت، بستر اصلی برای در هر چیزی خدا را دیدن، چه چیزی معرفی شده است؟

پیام بیت: ۱- هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

۲- در این بیت با اشاره به این کلام امیر مؤمنان که می‌فرماید: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، شاعر می‌گوید برای این که انسان به چنین دیدی (به هر چیزی که دید اول خدا دید) برسد، لازم است تلاش و مجاهده نفسانی کند و به پاکی و صفای قلب برسد. (دلی کز معرفت نور و صفا دید)

ارتباط (۱): او سرشت ما را با خود آشنا کرد و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد. از این رو، هر کس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند. (درس ۲ دهم)

ارتباط (۲): اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» به منظور رسیدن به «حقیقت بندگی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم)

شبستری

موضوع: در هر چیزی خدا را دیدن	
به صحرای بنگرم صحرا تو بینم	به دریا بنگرم دریا تو بینم
به هرجا بنگرم کوه و در و دشت	نشان از قامت رعنا تو بینم
این دو بیت با بظاهر، بیان شاعرانه‌ای از کدام سخن امام علی ^(ع) است؟	
پیام بیت: ۱- هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. ۲- در این ابیات، باباطاهر سخن امیرالمؤمنین را توضیح می‌دهد که: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» تناسب معنایی: این دو بیت با بظاهر و بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» و حدیث امام علی^(ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» و آیه شریفه: «الله نور السموات والارض»، به مفهوم «خداوند نور هستی است»، اشاره دارند. ارتباط: اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» به منظور رسیدن به «حقیقت بندگی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم)	

مفهوم
خداوند
نور هستی
و نتیجه آن:

تفکر در حدیث

امیرالمؤمنین علی^(ع) می‌فرماید:

پیام‌های تکمیلی آیه:	موضوع حدیث: جهان، تجلی بخش خداوند است
۱- خداوند سرشت ما را با خود آشنا کرد (فطرت خداشنا) و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد (فطرت خداگرا). از این رو، هر کس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند. (درس ۲ دهم) ۲- مطابق این حدیث، جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. ۳- براساس این روایت، اینکه انسان در پشت هر ظاهر و ورای هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که ممکن است در نگاه نخست مشکل به نظر آید، اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاک‌ی و صفای قلب دارند. تناسب معنایی: این روایت، از نظر مفهومی با آیه شریفه: «الله نور السموات والارض»، بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، دو بیتی: «به صحرای بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم» و «به هرجا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم» تناسب دارد. ارتباط: این حدیث، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» از راه‌های رسیدن به «حقیقت بندگی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم) نکته طلایی: این حدیث، مصداق افضل العبادۃ (ادمان التفکر فی الله و فی قدرته) می‌باشد.	«ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» «هیچ چیزی را ندیدم مگر این که خداوند را قبل و بعد و با آن دیدم.»

مقصود امیرالمؤمنین از اینکه می‌فرماید قبل و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدم چه می‌باشد؟ یعنی اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند.

معرفتی عمیق و والا:

۱- معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید.

۲- اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاک‌ی و صفای قلب دارند.

اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، (علت) به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد

و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند. (معلول)

ناتوانی انسان در شناخت ذات و چیستی خداوند

اکنون ممکن است برای شما این سؤال پیش آید که آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟

در پاسخ می‌گوییم: موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم دو دسته‌اند:

مانند گیاهان، حیوان‌ها، ستارگان و کهکشان‌ها؛ حتی کهکشان‌های بسیار بسیار دور هم دسته اول موضوعاتی که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند و انسان بتواند ماهیت و ذات آن‌ها را شناسایی کند. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد، زیرا همه آن‌ها اموری محدود هستند.

زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.

دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. (شناخت ذات و حقیقت و ماهیت و چگونگی خداوند محال است.)
 خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ بنابراین، با اینکه ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات و اسماء او را می‌توانیم بشناسیم،
 اما نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم. (پی بردن به هستی و وجود خداوند و همچنین شناخت صفات و اسماء او از طریق تفکر در آیات الهی ممکن است.)
 از همین رو پیامبر اکرم (ص) فرموده است:

موضوع: در ورای هر چیزی خدا را دیدن

تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ
 وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ
 در همه چیز تفکر کنید
 ولی در ذات خدا تفکر نکنید.
 مطابق این حدیث، علت عدم تفکر در ذات مقدس خداوند و دعوت به تفکر در نعمت‌های خداوند چه می‌باشد؟

پیام حدیث: ۱- چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند. (لا تفکروا فی ذات الله)
 ۲- ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم. بر این اساس، در این حدیث، رسول اکرم (ص) ما را به تفکر در **هریک از مخلوقات** خداوند (تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ) دعوت کرده‌اند.
نکته طلایی: بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید...» و دو بیتی بابا طاهر: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» و این حدیث امام علی (ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، و هر عبارتی که ما را به دقت و تأمل در جهان هستی دعوت کند، یاریگر ما در شناخت صفات و اسماء (نه ذات) خداوند هستند.

اندیشه و تحقیق
 با وجود شباهت‌های ظاهری رابطه خدا و جهان با رابطه ساعت‌ساز و ساعت، تفاوت‌های این دو رابطه را بنویسید.
 ۱- وجود جهان از خداست اما وجود ساعت از ساعت‌ساز نیست و او فقط اجزای ساعت را تنظیم می‌کند.
 ۲- نظم و پیچیدگی جهان بسیار فراتر از پیچیدگی یک ساعت است و نظم ساعت با نظم جهان قابل مقایسه نیست.
 ۳- دوام ساعت، وابسته به ساعت ساز نیست اما بقای جهان وابسته به خداوند است.

سوالات تألیفی / خط به خط و مفهومی

- ۱- برگ و بار اندیشه آدمی به چه صورت ظاهر می‌گردد؟ و بذر آن در چه جایگاهی جوانه می‌زند و سپس ریشه می‌دواند؟
 ۱) اعمال - روح - قلب ۲) ایمان و باور - ذهن - قلب ۳) اعمال - ذهن - قلب ۴) ایمان و باور - قلب - روح
- ۲- چه چیزی بهار جوانی را پربار و زیبا می‌سازد؟ و به‌کارگرفتن آن در زندگی، نوید بخش چیست؟
 ۱) اندیشه - پاکی و صفای قلب ۲) عبادت - شناخت استعدادها
 ۳) عبادت - معرفت به حقیقت خداوند ۴) اندیشه - امید به آینده‌ای زیباتر
- ۳- در روایات اسلامی، از چه چیزی به «برترین عبادت» تعبیر شده است؟
 ۱) یاد دائمی اسماء و صفات خدا و تفکر در قدرت او ۲) اندیشیدن مداوم درباره خداوند و قدرت او
 ۳) تفکر دائمی در آیات و نشانه‌های الهی و حکمت او ۴) اندیشیدن مداوم درباره ذات و حقیقت خداوند و قدرت او
 ۴- در بیان تأثیرات شگفت‌انگیز نیروی خرد و اندیشه، کدامیک نادرست است؟
 ۱) برترین عبادت‌ها است. ۲) برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌شود.
 ۳) استعدادها را شکوفا می‌سازد. ۴) در دل و قلب ریشه می‌دواند.
- ۵- رسول گرامی اسلام (ص) در خصوص «ادمانُ التَّفَكُّرِ فی الله و فی قُدْرَتِهِ»، چه تعبیری به کار برده و در بیانات دیگر خود، آن را مقید به چه شرطی کرده‌اند؟
 ۱) «اکبر العبادۀ» - «لا تفکروا فی ذات الله» ۲) «اکبر العبادۀ» - «لا تفکروا فی اسماء الله»
 ۳) «افضل العبادۀ» - «لا تفکروا فی اسماء الله» ۴) «افضل العبادۀ» - «لا تفکروا فی ذات الله»
- ۶- از دیدگاه نبی اکرم (ص)، کدامیک در زمره برترین عبادت است؟
 ۱) «تفکر فی الله و فی قدرته» ۲) «تفکروا فی کل شیء»
 ۳) «لا تکلنی الی نفسی» ۴) «تفکروا فی ذات الله»
- ۷- طرح سؤالاتی از قبیل: «موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟»، در چه صورت برای انسان مطرح می‌شوند؟
 ۱) توانایی‌ها و استعدادهای فطری و خدادادی خود را به‌طور کامل بشناسد. ۲) دغدغه‌ای در زندگی روزمره نداشته باشد و سعادت و رفاه خود را یافته باشد.
 ۳) لذت‌های بی‌ارزش مادی و ظاهری نتوانسته باشد او را به خود سرگرم سازد. ۴) به دور از هیجانات و هیاهوهای زندگی، درباره این جهان پر از جنب‌وجوش تفکر نماید.
- ۸- براساس تعالیم اسلامی، درک کدام حقایق برای آدمی، به صورت فطری و روشن صورت می‌گیرد؟
 ۱) شناخت صفات و افعال خداوند - نیازمندی جهان در پیدایش خود، به آفریننده و خالق ۲) درک حضور خداوند - نیازمندی جهان در پیدایش خود، به آفریننده و خالق
 ۳) درک حضور خداوند - مدد رسانی خداوند حکیم به مخلوقات ۴) شناخت صفات و افعال خداوند - هدایت و پشتیبانی جهان توسط خالق حکیم

۹- از دیدگاه اسلام، درک حضور خداوند، برای چه کسانی ممکن است؟ و از چه طریقی محقق می‌شود؟

- ۱) هر عاقل و خردمندی - اندیشیدن ۲) هر انسانی - فطرت ۳) هر عاقل و خردمندی - فطرت ۴) هر انسانی - اندیشیدن

۱۰- درک کدام معرفت و شناخت از خداوند، برای افراد نوع بشر به روشنی صورت می‌پذیرد؟

- ۱) آفریننده‌ای حکیم جهان را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.
۲) آفریننده‌ای که پدیده نیست و هستی در ذاتش است، جهان را آفریده و به ما هستی داده است.
۳) آفریننده‌ای حکیم جهان را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به آن وسعت می‌دهد.
۴) آفریننده‌ای که پدیده نیست و هستی در ذاتش است، جهان را آفریده و به مخلوقات مدد می‌رساند.

۱۱- شناخت اولیه انسان از خداوند به چه صورت است؟ و با وجود آن، قرآن کریم ما را به چه شناختی از خداوند دعوت می‌کند؟

- ۱) فطری و آموختنی - شناخت صفات و ذات خدا ۲) درونی و غیراکتسابی - شناخت صفات و ذات خدا
۳) درونی و غیراکتسابی - معرفت عمیق‌تر ۴) فطری و آموختنی - معرفت عمیق‌تر

۱۲- تمام عبارت‌های زیر، در خصوص راه‌های شناخت خداوند صحیح است، به جز این مفهوم که ...

- ۱) هر یک از ما با تمام وجود، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم.
۲) قرآن کریم برای درک وجود خدا و شناخت صفات و افعال او، راه مشخصی را به ما نشان می‌دهد.
۳) قرآن کریم با وجود شناخت اولیه انسان از خدا، ما را به کسب معرفت عمیق‌تری از خداوند دعوت می‌کند.
۴) درک نیازمندی جهان در هستی خود به خدا، یکی از راه‌های معرفت عمیق‌تر به اوست.

۱۳- از دیدگاه قرآن کریم، تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود به آفریننده و خالق، از راه‌های وصول به کدام هدف است؟

- ۱) درک وجود خدا و شناخت حقیقت و افعال او ۲) دریافت درونی و فطری خدا و درک حضور او
۳) دریافت درونی و فطری خدا و معرفت عمیق‌تر به او ۴) درک وجود خدا و شناخت صفات و افعال او

۱۴- در راستای تحقق معرفت عمیق‌تر به خداوند، اولین مقدمه در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش، کدام است؟

- ۱) یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتاً موجود باشد.
۲) انسان و سایر مخلوقات، پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
۳) اشیای پیرامون ما برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد.
۴) انسان‌ها و سایر مخلوقات پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان است.

۱۵- از دیدگاه حکما، اشتراک آدمی و اشیای پیرامون او در ... آن‌هاست، چرا که ...

- ۱) موجود بودن - در پدید آمدن به آفریننده‌ای نیازمندند که خودش از خودش نباشد. ۲) پدیده بودن - همواره بوده و همواره خواهند بود.
۳) موجود بودن - همواره بوده و همواره خواهند بود. ۴) پدیده بودن - وجودشان از خودش نبوده و نیست.

۱۶- کدام گزینه، معرف حقیقت وجودی «حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کیهان‌ها» می‌باشد؟

- ۱) پدیده‌هایی هستند که وجود و هستی آنها متکی به خودشان نیست. ۲) پیدایش و هستی یافتن آنها مستقل از هر عامل بیرونی است.
۳) پدیده‌هایی هستند که وجود و هستی آنها وابسته به خودشان است. ۴) پیدایش و هستی یافتن آنها مستقل از هر عامل درونی و بیرونی است.

۱۷- دومین مقدمه در اثبات نیازمندی جهان و پدیده‌های آن به خدا در پیدایش، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری است که خودش ذاتاً موجود باشد.
۲) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
۳) یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری است که خالق و پدیدآورنده آن ذاتاً موجود باشد.
۴) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای وجود یافتن دائمی نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

۱۸- دلیل نیازمندی دائمی پدیده‌ها به ... این است که ...

- ۱) پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد - ذاتاً موجود هستند. ۲) آفریننده‌ای که ذاتاً موجود باشد - وجودشان از خودشان است.
۳) پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد - وجودشان از خودشان نیست. ۴) آفریننده‌ای که ذاتاً موجود باشد - ذاتاً معدوم نیستند.

۱۹- این تمثیل: «چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد»، بیانگر کدام حقیقت در خصوص اشیای پیرامون ما می‌باشد؟

- ۱) نیازمند به پدیده‌ای است که خودش ذاتاً موجود باشد. ۲) فقر ذاتی به پدیدآورنده‌ای که مخلوق و سرچشمه هستی باشد.
۳) فقر ذاتی به پدیدآورنده‌ای که مخلوق و بی‌نیاز از پدیدآورنده است. ۴) نیازمند به پدیدآورنده‌ای است که هستی بخش باشد.

۲۰- در صورت تحقق این فرض که آدمی، ذاتاً موجود باشد، کدام نتیجه را در پی خواهد داشت؟

- ۱) عدم اتکال به خود و نیازمندی به دیگری در پیدایش ۲) وابستگی به هزاران موجود پیرامون خود در هستی یافتن
۳) عدم تساوی ذات و حقیقتش با موجود بودن و امکان نیست شدن ۴) خروج از شمول پدیده‌ها و تداوم همیشگی در وجود

۲۱- در اندیشه اسلامی، نیازمندی موجودات و پدیده‌های این جهان به پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد، حاکی از چه حقیقتی است؟

- ۱) «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش» ۲) «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود»
۳) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم» ۴) «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»

۲۲- پیام بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، ناظر بر کدام مقدمه در اثبات نیازمندی پدیده‌های این عالم به آفریننده است؟

- ۱) پدیده‌ها که همواره بوده و خواهند بود، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد.
 - ۲) حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کیهانشان‌ها، همه پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
 - ۳) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد.
 - ۴) اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست و نیازمند به خالق هستیم که وجودش از خودش نباشد.
- ۲۳- بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، مؤید پیام کدام آیه شریفه یا حدیث، در خصوص دلیل نیازمندی مخلوقات این عالم به خالق و آفریننده است؟**

- ۱) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
 - ۲) «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
 - ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
 - ۴) «أفضل العبادۃ اذمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲۴- براساس بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بی‌نیاز بودن از دیگری در پدید آمدن و وجود یافتن، در چه صورت شامل انسان و پدیده‌های این جهان خواهد شد؟**

- ۱) ذاتاً پدیده و غنی از پدیدآورنده باشد. ۲) وجودش از دیگری باشد. ۳) وجودش از خودش نبوده و نیست. ۴) خودش ذاتاً موجود باشد.

۲۵- دیدگاه خاص حکما در خصوص موجودی که خودش ذاتاً موجود باشد، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) تداوم در هستی دارد و بی‌نیاز از پدید آورنده است.
- ۲) نیازمند به خالق است که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.
- ۳) در وجود و هستی خود نیازمند به دیگری است.
- ۴) نیاز به پدیدآورنده‌ای دارد که همواره بوده است و همواره خواهد بود.

۲۶- براساس آموزش‌های اسلامی، لفظ «پدیده بودن»، به کدام یک تعلق نمی‌گیرد؟

- ۱) وجودش از خودش نبوده و نیستی در آن راه داشته باشد.
- ۲) خودش همواره هست و نیاز به پدید آورنده دارد.
- ۳) وجودش از خودش بوده و سپس پدید آمده باشد.
- ۴) ذاتاً وجود داشته باشد و نیستی در آن راه نداشته باشد.

۲۷- حصول این نتیجه که «ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد»، نتیجه منطقی کدام یک از مقدمات زیر است؟

- ۱) وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. - ذاتاً وجود نداریم و نیستی در ما راه دارد.
- ۲) پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. - برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستیم که وجودش از خودش باشد.
- ۳) برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستیم که وجودش از خودش باشد. - وجود و هستی‌مان از خودمان نیست.
- ۴) پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. - ذاتاً وجود نداریم و نیستی در ما راه دارد.

۲۸- با استناد به آیات و روایات، هستی‌بخش به آدمی و مخلوقات این جهان، از کدام ویژگی برخوردار است؟

- ۱) خودش پدیده نبوده و وجودش از خودش نمی‌باشد.
- ۲) از ابتدای آفرینش جهان همواره بوده است و همواره خواهد بود.
- ۳) خودش پدیده نبوده و سرچشمه هستی باشد.
- ۴) پدیدآورنده‌ای است که وجودش از خودش نیست.

۲۹- بنای مسجد گوهرشاد مربوط به چه دوره‌ای از تاریخ است؟ و بیانگر چه حقیقتی در ارتباط با سازندگان آن است؟

- ۱) تیموریان - بقای آن تا به امروز بدون ارتباط با سازندگان آن
- ۲) صفاریان - ساخته شدن و بقای آن در ارتباط با معمار و بنا و کارگران سازنده آن
- ۳) تیموریان - ساخته شدن و بقای آن در ارتباط با معمار و بنا و کارگران سازنده آن
- ۴) صفاریان - بقای آن تا به امروز بدون ارتباط با سازندگان آن

۳۰- در پاسخ به این سؤال که: «آیا رابطه جهان با خدا نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟»، باید بگوییم ...

- ۱) نیازمندی مسجد به بنا فقط در بقاست ولی نیازمندی جهان به خداوند در وجود و بقا است.
- ۲) کار بنا فقط خاصیت دادن به اجزاء ساختمان است ولی خداوند هم خالق اجزا و هم خواص دهنده به آنهاست.
- ۳) کار بنا فقط خلق اجزاء است ولی خداوند هم خالق اجزا و هم خواص دهنده به آنهاست.
- ۴) نیازمندی مسجد به بنا فقط در ساخته شدن و نظام یافتن است ولی نیازمندی جهان به خداوند در وجود و بقا است.

۳۱- در رابطه بین «مسجد با سازندگان آن» و «جهان با خداوند» چه تفاوت بنیادینی مشاهده می‌شود؟

- ۱) بنا فقط خالق اجزاست، نه پدیدآورنده خواص آنها، در صورتی که خداوند هم خالق و هم خواص دهنده به اجزای ساختمان است.
- ۲) کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است، ولی خداوند خالق اجزای ساختمان و خواص آنهاست.
- ۳) بنا خالق اجزا نیست، بلکه تعیین کننده خواص آنهاست، در صورتی که خداوند هم خالق و هم خواص دهنده به اجزای ساختمان است.
- ۴) کار بنا، جابه‌جا کردن مواد و تعیین خواص آنها است، ولی خداوند خالق اجزای ساختمان و خواص آنهاست.

۳۲- با توجه به آموزش‌های اسلامی، کدام یک درباره نقش بنا در ساخته شدن مسجد صحیح است؟

- ۱) بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را.
- ۲) نیاز مسجد به بنا تا زمانی که پابرجاست، هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.
- ۳) وجود و هستی مسجد و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به بناست.
- ۴) هریک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن‌را ایجاد می‌کند.

۳۳- مطابق تعالیم اسلامی، نیازمندی جهان به خداوند در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) جهان در پیدایش و هستی یافتن به خداوند نیازمند است و این نیاز ابدی نیست.
- ۲) رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه بنا با مسجد است.
- ۳) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.
- ۴) جهان فقط برای بقا و ادامه حیات به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

۳۴- با استناد به تعالیم اسلامی، نیازمندی «ساختمان به بنا» و «جهان به خداوند»، به ترتیب، مربوط به چه مراحل است؟

- ۱) ساخته شدن و نظام یافتن - وجود و هستی یافتن
- ۲) ساخته شدن و بقا - وجود و بقا
- ۳) ساخته شدن و بقا - وجود و هستی یافتن
- ۴) ساخته شدن و نظام یافتن - وجود و بقا

۳۵- رابطه جهان با خداوند، با کدام رابطه شباهت بیشتری دارد؟ و این مشابهت، ناظر بر چه حقیقتی است؟

- ۱) مولد برق با جریان برق - موجودات در پیدایش و هستی یافتن به خداوند نیازمند بوده و وجود خود را از او گرفته‌اند.
- ۲) مسجد با معمار و سازندگان آن - خداوند هر لحظه اراده کند، معمار و سازندگان از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد.
- ۳) مولد برق با جریان برق - موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.
- ۴) مسجد با معمار و سازندگان آن - مسجد بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است.

۳۶- این بیت مولوی: «ما چو نایب و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، بیانگر چه مفهومی است؟

- ۱) موجودات پس از پیدایش نیز همواره مانند خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.
- ۲) رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه معمار با بنای مسجد است.
- ۳) جهان همواره به خداوند نیازمند است و این نیاز پس از پیدایش کم می‌شود.
- ۴) موجودات پس از هستی یافتن بدون ارتباط دائمی با خالق، به هستی خود ادامه می‌دهند.

۳۷- پیام بیت: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»، حاکی از مشابهت کدام رابطه بین مخلوقات و خداوند است؟

- ۱) کتاب و نویسنده
- ۲) بنا با مسجد
- ۳) نور با منبع نور
- ۴) انسان و غذا

۳۸- مفهوم بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، با کدام آیه یا حدیث تناسب ندارد؟

- ۱) «أفضل العبادۃ اذمان التَّفَكُّر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «الله نور السماوات و الأرض»
- ۴) «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»

۳۹- پیام قابل استنباط از بیت: «ما همه شیران ولی شیر عَلم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان را به خداوند مربوط به چه چیزی می‌داند؟ و از این منظر، با کدام آیه شریفه یا حدیث تناسب دارد؟

- ۱) وجود و سامان یافتن - «الله نور السماوات و الأرض»
- ۲) وجود و سامان یافتن - «و لا تفكروا فی ذات الله»
- ۳) هستی یافتن و بقا - «و لا تفكروا فی ذات الله»
- ۴) هستی یافتن و بقا - «الله نور السماوات و الأرض»

۴۰- پیام بیت: «ما چو نایب و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، با مفهوم کدام بیت زیر تناسب بیشتری دارد؟

- ۱) «چه کنم با که توان گفت که دوست / در کنار من و من مهجورم»
- ۲) «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»
- ۳) «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود»
- ۴) «ما همه شیران ولی شیر عَلم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»

۴۱- در پاسخ به سؤال: «نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟»، از پیام کدام بیت مدد می‌گیریم؟

- ۱) «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود / به کجا می‌روم آخر نمایی وطنم»
- ۲) «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم»
- ۳) «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»
- ۴) «شده او پیش و دل‌ها جمله در پی / گرفته دست جان‌ها دامن وی»

۴۲- عبارت قرآنی: «أنتم الفقراء إلی الله»، در توصیف چه موجوداتی است؟ و بیانگر چه مفهومی می‌باشد؟

- ۱) ذاتا وجود داشته باشند. - فقر ذاتی پدیده‌ها به مخلوقی که پدیده نیست و سرچشمه هستی است.
- ۲) وجودشان از خودشان نباشد. - نیازمندی ذاتی مخلوقات در پیدایش و بقا به خالق که وجودش از خودش است.
- ۳) ذاتا وجود داشته باشند. - نیازمندی ذاتی مخلوقات در پیدایش و بقا به خالق که وجودش از خودش است.
- ۴) وجودشان از خودشان نباشد. - فقر ذاتی پدیده‌ها به مخلوقی که پدیده نیست و سرچشمه هستی است.

۴۳- مفهوم عبارت شریفه: «و الله هو الغنی الحمید»، ناظر بر کدام حقیقت است؟

- ۱) وابستگی وجود انسان و سایر مخلوقات به مخلوقی بی‌انها
- ۲) استقلال و بی‌نیاز بودن خداوند از دیگری در هستی خویش
- ۳) غیر قابل شناخت بودن ذات و اسماء خداوند به دلیل نامحدود بودن حقیقتش
- ۴) نیازمندی مخلوقات به پدیده‌ای که وجودش از خودش باشد.

۴۴- پیام کدام بیت، از نظر مفهومی با آیه شریفه: «يا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إلی الله و الله هو الغنی الحمید»، هم‌آوایی دارد؟

- ۱) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم»
- ۲) «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۳) «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود»
- ۴) «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»

۴۵- هر یک از ابیات زیر بیانگر مفهوم آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید» می‌باشد، بجز این بیت که ...

- ۱) «یکی خط است ز اول تا به آخر / بر او خلق جهان گشته مسافر»
- ۲) «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»
- ۳) «ما همه شیران ولی شیر عَلم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»
- ۴) «ما چو نایب و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»

۴۶- بر اساس آیه شریفه: «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»، رابطه موجودات با خداوند از چه نوع بوده و بیانگر چه حقیقتی است؟

- ۱) ساختمان مسجد با سازندگان آن - موجودات پس از پیدایش، به خداوند نیازمند هستند.
- ۲) نور با منبع آن - با وجود نیاز دائمی مخلوقات به خداوند، پس از هستی یافتن، نیاز کمتری به خالق خود دارند.
- ۳) حیات انسان با آب - با وجود نیاز دائمی مخلوقات به خداوند، پس از هستی یافتن، نیاز کمتری به خالق خود دارند.
- ۴) مولد برق با جریان برق - موجودات پس از پیدایش، به خداوند نیازمند هستند.

۴۷- پیام آیه شریفه: «يسأله من في السماوات و الأرض كل يوم هو في شأن»، بیانگر چه حقیقتی درباره مخلوقات است؟ و تأییدی ضمنی بر پیام کدام فرمایش خداوند متعال در قرآن کریم است؟

- ۱) نیازمندی به خداوند در وجود و نظام یافتن - «يا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنى الحميد»
- ۲) نیازمندی به خداوند در وجود و تداوم - «... ما لهم من دونه من ولي و لا يشرك في حكمه أحدا»
- ۳) نیازمندی به خداوند در وجود و تداوم - «يا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنى الحميد»
- ۴) نیازمندی به خداوند در وجود و نظام یافتن - «... ما لهم من دونه من ولي و لا يشرك في حكمه أحدا»

۴۸- در پاسخ به سؤال: «چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟»، از پیام کدام آیه شریفه یا حدیث مدد می‌گیریم؟

- ۱) «أفضل العباد إيمان التفكر في الله و في قدرته»
- ۲) «يسأله من في السماوات و الأرض كل يوم هو في شأن»
- ۳) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
- ۴) «تفكروا فی کل شیء و لا تفكروا فی ذات الله»

۴۹- پیام کدام بیت، از نظر مفهومی با آیه شریفه: «يسأله من في السماوات و الأرض كل يوم هو في شأن»، هم آوایی بیشتری دارد؟

- ۱) «چه کنم با که توان گفت که دوست / در کنار من و من مهجورم»
- ۲) «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»
- ۳) «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود»
- ۴) «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»

۵۰- هرگاه سؤال شود که: «چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟»، با استمداد از آیات قرآن، کدام عبارت را در پاسخ به آن انتخاب می‌کنیم؟

- ۱) «و الله هو الغنى الحميد»
- ۲) «يسأله من في السماوات و الأرض»
- ۳) «إذا لأرتاب المبطلون»
- ۴) «و السماء بنيناها بأيد»

۵۱- این قسمت از آیه شریفه: «كل يوم هو في شأن»، بیانگر چه مفهومی است؟

- ۱) کار خداوند، خلق و نظام بخشیدن به مخلوقات است.
- ۲) جهان بدون ارتباط با خداوند، همچنان باقی است.
- ۳) خداوند در وجود خود به هیچ موجودی وابسته نیست.
- ۴) جهان با ساخته شدن از خداوند بی‌نیاز نمی‌شود.

۵۲- مفهوم آیه شریفه: «يسأله من في السماوات و الأرض كل يوم هو في شأن»، با کدام بیت تناسب ندارد؟

- ۱) «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»
- ۲) «به هرجا بنگرم کوه و در و دشت / به دریا بنگرم دریا تو بینم»
- ۳) «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»
- ۴) «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»

۵۳- نیاز انسان به خداوند چگونه است؟ و چه کسانی به آن بی‌توجه‌اند؟

- ۱) دائمی - انسان‌های ناآگاه
- ۲) دوره‌ای - افراد متظاهر
- ۳) دائمی - افراد متظاهر
- ۴) دوره‌ای - انسان‌های ناآگاه

۵۴- واکنش انسان‌های «ناآگاه» و «آگاه» در برخورد با نیازهای دائمی خود به خداوند، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) بی‌توجهی - درخواست عاجزانه از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از آنان نگیرد و آنها را به حال خود واگذار نکند.
- ۲) کم توجهی - احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و اینکه خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌داند.
- ۳) بی‌توجهی - احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و اینکه خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌داند.
- ۴) کم توجهی - درخواست عاجزانه از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از آنان نگیرد و آنها را به حال خود واگذار نکند.

۵۵- چه کسانی خود را نیازمند عنایات پیوسته خدا می‌دانند؟ و افزایش احساس نیاز به خداوند با چه چیزی رابطه مستقیم دارد؟

- ۱) افراد آگاه - پاک‌ی و صفای قلب
- ۲) افراد آگاه - افزایش معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا
- ۳) جوانان پاک‌اندیش - افزایش معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا
- ۴) جوانان پاک‌اندیش - پاک‌ی و صفای قلب

۵۶- از دیدگاه اسلام، با افزایش معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا به ترتیب، چه نتایجی حاصل خواهد شد؟

- ۱) مشاهده خداوند در همه چیز و دیدن علم و قدرت او
- ۲) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و خود را نیازمند عنایات پیوسته او دانستن
- ۳) درخواست عاجزانه از خداوند برای نگرفتن لطف و رحمت خاصش از او
- ۴) احساس نیاز بیشتر به خدا و ابراز بیشتر عجز و بندگی خود

۵۷- مطابق تعالیم اسلامی، نتیجه مستقیم و غیر مستقیم افزایش خودشناسی برای آدمی، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا - ابراز بیشتر عجز و ناآگاهی خود
- ۲) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا - افزایش عبودیت و بندگی
- ۳) درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش عبودیت و بندگی
- ۴) درک بیشتر فقر و نیاز - ابراز بیشتر عجز و ناآگاهی خود

۵۸- در اندیشه اسلامی، «ابراز بیشتر عجز و بندگی» و «درک بیشتر فقر و نیاز»، به ترتیب، متناسب با افزایش چه چیزی معرفی شده است؟

- ۱) معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا - عبودیت و بندگی
- ۲) معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا - خودشناسی
- ۳) صفای قلب و احساس سایه لطف و رحمت خدا - خودشناسی
- ۴) صفای قلب و احساس سایه لطف و رحمت خدا - عبودیت و بندگی

۵۹- افزایش عبودیت و بندگی، به ترتیب، نتیجه مستقیم و غیر مستقیم چه چیزی است؟ و برای رسول گرامی اسلام(ص) عامل چه چیزی بوده است؟

- ۱) درک بیشتر فقر و نیاز، افزایش خودشناسی - تفکر درباره خداوند و قدرتش که افضل عبادات است.
- ۲) افزایش خودشناسی، درک بیشتر فقر و نیاز - درخواست عاجزانه از خدا که او را به حال خود واگذار نکند.
- ۳) درک بیشتر فقر و نیاز، افزایش خودشناسی - درخواست عاجزانه از خدا که او را به حال خود واگذار نکند.
- ۴) افزایش خودشناسی، درک بیشتر فقر و نیاز - تفکر درباره خداوند و قدرتش که افضل عبادات است.

۶۰- در تفکر اسلامی، درک بیشتر فقر و نیازمندی خود به خدا، نتیجه و عامل چه چیزی معرفی شده است؟

- ۱) افزایش خودشناسی - افزایش عبودیت و بندگی
- ۲) افزایش عبودیت و بندگی - پاک‌ی و صفای قلب
- ۳) افزایش عبودیت و بندگی - افزایش خودشناسی
- ۴) افزایش خودشناسی - پاک‌ی و صفای قلب

۶۱- مطابق احادیث و روایات اسلامی، کدام یک، ثمره درک نیازمندی به خدای بی نیاز است؟

- ۱) «أفضل العبادۃ اذمان التَّفَكُّر فی الله و فی قدرته»
 ۲) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
 ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
 ۴) «اللّٰهُمَّ لا تکلنی الی نفسی طرفه عین أبدا»

۶۲- این درخواست عاجزانه پیامبر گرامی ما، از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصی را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند، مؤید چیست؟

- ۱) افزایش رابطه با خدا ← احساس لطف و رحمت خدا ← افزایش عبودیت و بندگی
 ۲) افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش عبودیت و بندگی
 ۳) افزایش رابطه با خدا ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش عبودیت و بندگی
 ۴) افزایش خودشناسی ← احساس لطف و رحمت خدا ← افزایش عبودیت و بندگی

۶۳- تعبیر قرآنی «نور هستی» برای خداوند، به چه حقیقتی اشاره دارد؟ و مفهوم آن چیست؟

- ۱) نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند است.
 ۲) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
 ۳) نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
 ۴) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند است.

۶۴- دیدگاه شگفت انگیز قرآن کریم در خصوص ارتباط خداوند با جهان هستی، با کدام تعبیر بیان شده و بیانگر چه حقیقتی است؟

- ۱) نور هستی - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۲) فقراء الی الله - «ما چو ناییم و نوا در ما ز تست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز تست»
 ۳) فقراء الی الله - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۴) نور هستی - «ما چو ناییم و نوا در ما ز تست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز تست»

۶۵- خداوند در قرآن کریم خودش را ... معرفی می کند، چرا که ...

- ۱) «نور السّماوات و الأرض» - نیاز جهان به خدا، کم ولی هیچ گاه قطع نمی شود.
 ۲) «الله هو الغنی الحمید» - تمام موجودات، وجود خود را از او می گیرند.
 ۳) «نور السّماوات و الأرض» - تمام موجودات، وجود خود را از او می گیرند.
 ۴) «الله هو الغنی الحمید» - نیاز جهان به خدا، کم ولی هیچ گاه قطع نمی شود.

۶۶- پیام آیه شریفه: «الله نور السّماوات و الأرض»، به بیان کدام یک از حقایق و اسرار عالم پرداخته است؟ و معنای آن چیست؟

- ۱) رابطه میان خداوند و جهان هستی - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند است.
 ۲) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
 ۳) رابطه میان خداوند و جهان هستی - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
 ۴) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند است.

۶۷- این مفهوم که: «تمام موجودات، وجود خود را از خدا می گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه وجود می گذارند»، پیام کدام آیه شریفه بوده و نتیجه توجه به آن، در کدام کلام معصوم (ع) آمده است؟

- ۱) «یا ایها النّاس أنتم الفقراء الی الله» - «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
 ۲) «الله نور السّماوات و الأرض» - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
 ۳) «یا ایها النّاس أنتم الفقراء الی الله» - «أفضل العبادۃ اذمان التَّفَكُّر فی الله و فی قدرته»
 ۴) «الله نور السّماوات و الأرض» - «اللّٰهُمَّ لا تکلنی الی نفسی طرفه عین أبدا»

۶۸- کدام یک، از نظر مفهومی با سایر گزینه ها متفاوت است؟

- ۱) «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش»
 ۲) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
 ۳) «ما چو ناییم و نوا در ما ز تست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز تست»
 ۴) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم»

۶۹- براساس معارف اسلامی، نتیجه توجه و عمل به این سفارش رسول اکرم (ص): «تفکروا فی کل شیء»، چیست؟ و کدام عبارت ناظر بر آن است؟

- ۱) مشاهده علم و قدرت خداوند در همه چیز - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۲) پاکی و صفای قلب - «اللّٰهُمَّ لا تکلنی الی نفسی طرفه عین أبدا»
 ۳) پاکی و صفای قلب - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۴) مشاهده علم و قدرت خداوند در همه چیز - «اللّٰهُمَّ لا تکلنی الی نفسی طرفه عین أبدا»

۷۰- وابستگی وجودی تمامی مخلوقات به خداوند، مفهوم کدام عبارت قرآنی بوده و علتی بر فهم کدام موضوع است؟

- ۱) «و الله هو الغنی الحمید» - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر صفات الهی است.
 ۲) «الله نور السّماوات و الأرض» - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر صفات الهی است.
 ۳) «و الله هو الغنی الحمید» - با چیزی خدا را دیدن، هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارد.
 ۴) «الله نور السّماوات و الأرض» - با هر چیزی خدا را دیدن، هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوان که پاکی و صفای قلب دارد.

۷۱- این مفهوم که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر صفات الهی است، پیام کدام روایت بوده؟ و علت این امر چیست؟

- ۱) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» - «الله نور السّماوات و الأرض»
 ۲) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «یسأله من فی السّماوات و الأرض»
 ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» - «یسأله من فی السّماوات و الأرض»
 ۴) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «الله نور السّماوات و الأرض»

۷۲- در بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به کدام مفهوم اشاره شده است؟

- ۱) با هر چیزی خدا را دیدن، هدفی امکان پذیر و قابل دسترس است.
 ۲) افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش عبودیت و بندگی
 ۳) یک موجود فقط در صورتی نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتا موجود باشد.
 ۴) هرچه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند.

۷۳- ابیات زیر، ما را به درک کدام حقیقت سوق می‌دهند و از نظر مفهومی با کدام آیه مطابقت دارند؟

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم
به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم

۱) هر چیزی نمایش‌دهنده‌ی خالق خود است. - «الله نور السماوات و الارض»

۲) با هر چیزی می‌توان به حقیقت خدا پی برد. - «الله نور السماوات و الارض»

۳) هر چیزی نمایش‌دهنده‌ی خالق خود است. - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

۴) با هر چیزی می‌توان به حقیقت خدا پی برد. - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

۷۴- با توجه به معارف اسلامی، «با هر چیزی خدا را دیدن»، چگونه معرفتی است؟

۱) معرفتی عمیق و والاست که از همان ابتدا آسان به نظر می‌آید.

۲) معرفتی عمیق و والاست به خصوص برای جوان که تمایلات نفسانی ضعیفی دارد.

۳) با وجود مشکل بودن، برای جوان که فاقد گناهان کبیره است، از همان ابتدا آسان و ساده به نظر می‌رسد.

۴) با وجود مشکل بودن، برای جوان که پاکی و صفای قلب دارد، هدفی قابل دسترس است.

۷۵- در اندیشه‌ی اسلامی، از چه چیزی، به عنوان معرفتی عمیق و والا یاد شده و کدام بیت ناظر بر آن است؟

۱) در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»

۲) با هر چیزی خدا را دیدن - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»

۳) در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن - «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد»

۴) با هر چیزی خدا را دیدن - «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد»

۷۶- در معارف اسلامی، دستیابی به این معرفت که: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، ... و هدفی قابل دسترس به خصوص برای ... معرفی شده است، زیرا ...

۱) معرفتی عمیق و والا - افراد جوان - پاکی و صفای قلب دارد.

۲) معرفتی عمیق و والا - افراد جوان - گرایشی نیرومند به پرستش دارد.

۷۷- در چه صورت، لذت «با هر چیزی خدا را دیدن»، نصیب ما خواهد شد؟

۱) اگر لحظه‌ای از یاد خدا غافل نشویم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت معرفت تجربی خودش را به ما خواهد چشاند.

۲) اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند.

۳) اگر لحظه‌ای از یاد خدا غافل نشویم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت معرفت ذات خودش را به ما خواهد چشاند.

۴) اگر با عزم و تصمیم برای شناخت حقیقت خدا به راه افتیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت این معرفت را به ما خواهد چشاند.

۷۸- موضوعاتی که می‌خواهیم درباره‌ی آن‌ها شناخت پیدا کنیم، چند دسته‌اند؟ و امکان شناسایی کهکشان‌های بسیار بسیار دور، جزء کدام یک از آنهاست؟

۱) موضوعاتی که در محدوده‌ی شناخت ما قرار می‌گیرند و موضوعاتی که نامحدودند. - دسته‌ی دوم ۲) موضوعاتی که مادی هستند و موضوعاتی که معنوی‌اند. - دسته‌ی اول

۳) موضوعاتی که در محدوده‌ی شناخت ما قرار می‌گیرند و موضوعاتی که نامحدودند. - دسته‌ی اول ۴) موضوعاتی که مادی هستند و موضوعاتی که معنوی‌اند. - دسته‌ی دوم

۷۹- فهم چیستی و ذات «ستارگان»، «کهکشان‌های بسیار بسیار دور»، برای انسان به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

۱) ممکن است، زیرا اموری محدود هستند. - ناممکن است، زیرا امور نامحدودی هستند و لازمه‌ی شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.

۲) ممکن است، زیرا اموری فناپذیرند. - ناممکن است، زیرا امور نامحدودی هستند و لازمه‌ی شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.

۳) ممکن است، زیرا اموری محدود هستند. - ممکن است، زیرا امور محدودی هستند و ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد.

۴) ممکن است، زیرا اموری فناپذیرند. - ممکن است، زیرا امور فناپذیری هستند و به دلیل فناپذیر بودن ذهن خود می‌توانیم ذات این امور را تصور کنیم.

۸۰- براساس آموزش‌های اسلامی، ذهن ما توان و گنجایش فهم چه موضوعاتی را دارد؟

۱) محدود مانند کهکشان‌ها زیرا در آیات قرآن از ماهیت آنها سخن گفته شده است. ۲) فناپذیر مانند گیاهان و حیوانات زیرا همه‌ی آن‌ها امور محدودی هستند.

۳) فناپذیر مانند گیاهان و حیوانات زیرا همه‌ی آنها در تیررس احاطه‌ی انسان هستند. ۴) محدود مانند کهکشان‌ها زیرا ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند.

۸۱- از نظر عالمان و دانشمندان لازمه‌ی شناخت هر چیزی ... است، و بر این اساس ...

۱) احاطه و دسترسی به آن‌ها - ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

۲) محدود بودن و تکرارپذیری آن - ما به دلیل نامحدود بودن ذهن خود می‌توانیم ذات بسیاری از امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

۳) محدود بودن و تکرارپذیری آن - ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت کهکشان‌های بسیار بسیار دور احاطه پیدا کند و ذات آنها را شناسایی نماید.

۴) احاطه و دسترسی به آن‌ها - ذهن ما می‌تواند به حقیقت خداوند احاطه پیدا کند و حقیقت و صفات او را شناسایی نماید.

۸۲- بر اساس معارف اسلامی، درک «هستی»، «حقیقت و ماهیت»، «اسماء و صفات» خداوند، به ترتیب، برای انسان چگونه است؟

۱) ممکن - ناممکن - ناممکن ۲) ناممکن - ناممکن - ناممکن

۳) ممکن - ناممکن - ممکن ۴) ناممکن - ناممکن - ممکن

۸۳- ناتوانی ذهن آدمی در عدم احاطه بر امور نامحدود، عامل ناتوانی در شناخت کدام یک از موضوعات زیر است؟

۱) هستی و ماهیت خدا ۲) چیستی و ماهیت خدا ۳) اسماء و صفات الهی ۴) حقیقت و صفات خدا

۸۴- در روایات اسلامی، تفکر در چه چیزی نهی شده است؟

- ۱) وجود و هستی خدا، زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ذهن ما نمی‌تواند به امور نامحدود دسترسی پیدا کند.
- ۲) ذات مقدس خدا، زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ذهن ما نمی‌تواند به امور محدود دسترسی پیدا کند.
- ۳) وجود و هستی خدا، زیرا هستی خداوند مطلق است و ذهن ما نمی‌تواند به آن احاطه پیدا کند و وجود و هستی او را شناسایی نماید.
- ۴) ذات مقدس خدا، زیرا حقیقتی بدون محدودیت دارد و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

۸۵- از دقت در این سخن رسول گرامی اسلام(ص): «تفکروا فی کل شیء...»، کدام حقیقت مفهوم می‌گردد؟

- ۱) تفکر در ماهیت و حقیقت خداوند به منظور رسیدن به شناختی نسبی از اسماء و صفات الهی
 - ۲) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی به منظور رسیدن به شناختی نسبی از اسماء و صفات الهی
 - ۳) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی به منظور دستیابی به شناخت مطلق از اسماء و صفات الهی
 - ۴) تفکر در ماهیت و حقیقت خداوند به منظور دستیابی به شناخت مطلق از اسماء و صفات الهی
- ۸۶- از دقت در این توصیه نبی اکرم(ص): «لا تفکروا فی ذات الله»، چه مفهومی دریافت می‌گردد؟**

- ۱) غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند، به دلیل عدم احاطه و دسترسی به چیستی او
 - ۲) ناتوانی ذهن آدمی در شناخت هستی خداوند، به دلیل نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی
 - ۳) غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند، به دلیل نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی
 - ۴) ناتوانی ذهن آدمی در شناخت هستی خداوند، به دلیل عدم احاطه و دسترسی به چیستی او
- ۸۷- از دقت در روایت: «أفضل العبادۃ ادمان التفکر فی الله و فی قدرته»، سفارش دین اسلام به ... و علیت آن، یعنی ... مفهوم می‌گردد.**
- ۱) تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های الهی - در دایره شناخت ما قرار گرفتن حقیقت خداوند از طریق تفکر در اسماء و صفات الهی، تا حدودی امکان‌پذیر است.
 - ۲) عدم تفکر در حقیقت خداوند - در دایره شناخت ما قرار گرفتن حقیقت خداوند از طریق تفکر در اسماء و صفات الهی، تا حدودی امکان‌پذیر است.
 - ۳) تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های الهی - امکان‌پذیر بودن شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند، از راه شناخت مخلوقاتش
 - ۴) عدم تفکر در حقیقت خداوند - امکان‌پذیر بودن شناخت ماهیت و چگونگی خداوند، از راه شناخت مخلوقاتش

سؤالات سراسری**۸۸- مفهوم نیازمندی مخلوقات به خداوند متعال در هر آن، در کدام بیت، بیان شده است؟ ۳**

(خارج از کشور ۹۸)

- ۱) ما نبودیم و تقاضامان نبود لطف تو ناگفته ما می‌شود لذت هستی نمودی نیست را عاشق خود کرده بودی نیست را
- ۲) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب دهی

(خارج از کشور انسانی ۹۸)

۸۹- پیامبر اکرم(ص) کدام مورد را برترین عبادت معرفی نموده‌اند؟

- ۱) اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت او
 - ۲) گرایش به خداوند و تمسک به او
 - ۳) بیان سخن حق در مقابل سلطان ستمگر
 - ۴) رسیدن به حضور قائم در حال پیروی از او
- ۹۰- اکنون که می‌دانیم «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم» شایسته است، چگونه دعا کنیم؟**
- ۱) «إِنَّ صَلَاتِي وَ نَسْكَی وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي اللَّهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ»
 - ۲) «رَبِّ ارْجِعْ لِي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ»
 - ۳) «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي إِلَى نَفْسِي طَرَفَةٌ عَيْنِ ابْدًا»
 - ۴) «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ»

(ریاضی ۹۸)

(تجربی ۹۸)

۹۱- برترین عبادت کدام است و ثمره آن چگونه ظاهر می‌گردد؟

- ۱) «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته» - نیازمندی به خدا
- ۲) «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته» - شکوفایی استعدادها
- ۳) «من یعیش بالا حسان اکثر ممن یعیش بالا عمار» - نیازمندی به خدا
- ۴) «من یعیش بالا حسان اکثر ممن یعیش بالا عمار» - شکوفایی استعدادها

(زبان ۹۸)

۹۲- اگر سؤال شود: «آیا می‌توانیم به ذات خدا پی ببریم؟»، پاسخ ما کدام است و دلیل آن چیست؟

- ۱) منفی - احاطه جزء بر کل محال است.
- ۲) مثبت - ذات و صفات خداوند یکی است.
- ۳) مثبت - در پشت پرده ظاهر و در وراء هر چیزی خداوند را می‌توان دید.
- ۴) منفی - فقط با اندیشه و دستگاه بینایی نمی‌توان به صفات خدا پی برد.

(انسانی ۹۸)

۹۳- این درخواست که «لا تکلنی إلى نفسی طرفه عین ابدا»، ثمره فهم کدام مسئله است؟

- ۱) آفرینش همه تنبیه خداوند
- ۲) دل است دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
- ۳) به صحرا بنگرم صحرا تو بینم
- ۴) به دریا بنگرم دریا تو بینم
- ۵) دلی کز معرفت نور و صفا دید
- ۶) به هر چیزی که دید اول خدا دید
- ۷) ما همه شیران ولی شیر علم
- ۸) حمله مان از باد باشد دم به دم

(ریاضی ۹۸)

۹۴- به کدام علت، پیامبر گرامی اسلام(ص) به «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» دستور داده‌اند؟

- ۱) لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ما هرگز به هستی و چیستی خدا دسترسی نداریم.
- ۲) تفکر در ذات خداوند موجب محدود شدن هستی خداوند می‌شود و ما فقط توان فهم چیستی خداوند را داریم.
- ۳) به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات خداوند را دریابیم و چگونگی وجودش را دریابیم.
- ۴) هستی و چیستی خداوند در ظرف ذهن ما نمی‌گنجد و ما فقط توانایی فهم مخلوقات خداوند را داریم.

(زبان ۹۵)

۹۵- از حدیث شریف: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» به کدام پیام و مقصد پی می‌بریم؟

- ۱) وابسته بودن جهان در پیدایش
- ۲) مشاهده کردن خداوند در همه حال
- ۳) فطرت خداآشنا و خداگرا
- ۴) پاکی و صفای قلب، وسیله رؤیت هستی

(خارج از کشور ۹۴ یا تغییر)

۹۶- از آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن»، کدام موضوعات مفهوم می‌گردد؟

- ۱) بندگی و عبودیت در پیشگاه خداوند و نیازمندی مخلوقات به خالق در مرحله پیدایش
- ۲) وابستگی مخلوقات به اراده الهی و نیازمندی مخلوقات به خالق در مرحله پیدایش
- ۳) بندگی و عبودیت در پیشگاه خداوند و وابستگی وجودی جهان در بقای خود به خدا
- ۴) وابستگی مخلوقات به اراده الهی و وابستگی وجودی جهان در بقای خود به خدا

(هنر ۹۴)

۹۷- با توجه به حدیث شریف: «لا تفکروا فی ذات الله...»، پیامبر گرامی اسلام (ص) فرمودند درباره چه چیزی فکر نکنید و علت آن چیست؟

- ۱) چپستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
- ۲) هستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
- ۳) چپستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.
- ۴) هستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.

(خارج از کشور ۹۲)

۹۸- پیام آیه شریفه: «الله نور السماوات و الارض»، این است که جهان، در نیازمند به خدا است و تمام موجودات اند.

- ۱) پیدایش و بقا - آیه‌ای از آیات الهی
- ۲) پیدایش و هستی یافتن - آیه‌ای از آیات الهی
- ۳) پیدایش و بقا - نوری از انوار وجود
- ۴) پیدایش و هستی یافتن - نوری از انوار وجود

۹۹- با توجه به معارف باقی‌مانده از بنیان‌گذار مکتب توحیدی خاص اسلام، حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم، تفکر در ذات و نشانه‌های خداوند، به ترتیب و است و پیام آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الارض و کل یوم هو فی شأن» است.

(تجربی ۹۲ یا تغییر)

- ۱) ممنوع - مورد تشویق - توحید در ربوبیت
- ۲) ممنوع - ممنوع - توحید در ربوبیت
- ۳) ممنوع - مورد تشویق - توحید در خالقیت
- ۴) مورد تشویق - ممنوع - توحید در خالقیت

(هنر ۹۲)

۱۰۰- با توجه به معارف اسلامی، شناخت «هستی» و «چپستی» خداوند، به ترتیب موصوف به و است.

- ۱) ممکن - ناممکن
- ۲) ناممکن - ممکن
- ۳) ممکن - ممکن
- ۴) ناممکن - ناممکن

۱۰۱- اگر گفته شود: «اعتقاد پیروان ادیان الهی بر آن است که: وجود خدا وابسته به چیزی نیست»، بر فهم پیام کدام آیه تأکید شده است و چه مرتبه‌ای از توحید، ترسیم شده است؟

(زبان ۹۲)

- ۱) «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - ربوبیت
- ۲) «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - اصل توحید
- ۳) «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن» - ربوبیت
- ۴) «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن» - اصل توحید

اگر بگوئیم: «راجله ما و دیگر موجودات، مانند لوطه پرتوهی نور بمنج آن است» از این تشبیه به ... پی می‌بریم که به ترتیب ... و ... مفهوم می‌گردد.

(خارج از کشور ۹۱)

- ۱) نیاز پدیده‌ها به پدیدآور در ایجاد و بقا - فقیر - غنی
- ۲) خالقیت خداوند بی‌نیاز و مخلوقیت پدیده‌ها - غنی - فقیر
- ۳) نیازمندی ذاتی پدیده‌ها و بی‌نیازی ذاتی پدیدآور - غنی - فقیر
- ۴) خالقیت خداوند بی‌نیاز و مخلوقیت پدیده‌ها - غنی - فقیر

۱۰۳- اگر بگوییم: «هر موجودی در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت، و سایر صفات الهی است»، پیام کدام جمله را ترسیم کرده‌ایم؟

(هنر ۹۱ یا تغییر)

- ۱) «و الله هو الغنی الحمید»
- ۲) «قل اللهم مالک الملق»
- ۳) «الله نور السماوات و الارض»
- ۴) «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله»

۱۰۴- «نیاز ذاتی پدیده‌ها در موجود شدن و بقا» و «نیازمندی دائمی جهان خلقت به تدبیر خداوند»، به ترتیب، از دقت در آیه و مفهوم می‌گردد.

(خارج از کشور ۹۰ یا تغییر)

- ۱) «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن» - «الله نور السماوات و الارض مثل نوره کمشکاة فیها مصباح»
- ۲) «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن» - «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - «الله نور السماوات و الارض مثل نوره کمشکاة فیها مصباح»
- ۴) «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن»

(ریاضی ۹۰ یا تغییر)

۱۰۵- معرفت عمیق و والا، معرفتی است که و درک لذت این معرفت معلول است.

- ۱) انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - قدم نهادن با عزم و تصمیم
- ۲) هیچ نقطه‌ای مبهم و ناشناخته‌ای برای انسان کاوشگر، باقی نگذارد. - قدم نهادن با عزم و تصمیم
- ۳) انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری
- ۴) هیچ نقطه‌ای مبهم و ناشناخته‌ای برای انسان کاوشگر، باقی نگذارد. - غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری

۱۰۶- در صحنه پرغوغای حیات، بین افزایش خودشناسی و افزایش عبودیت وی، رابطه ... برقرار است که بندگی حقیقی، زاینده ... است و قطع رابطه بین نور و منبع نور

(هنر ۹۰ یا تغییر)

- ۱) عکس - فقر و نیازمندی - ناممکن است.
- ۲) مستقیم - فقر و نیازمندی - ناممکن است.
- ۳) عکس - غنا و بی‌نیازی - به فنای نور می‌انجامد.
- ۴) مستقیم - غنا و بی‌نیازی - به فنای نور می‌انجامد.

۱۰۷- لذت معرفت عمیق و والا، آن گاه به کام انسان چشاندن می شود که با گره بخورد تا توفیق الهی نصیب گردد و موانع راه به لطف و حمایت او، بی اثر شود.

(خارج از کشور ۸۹ با تغییر)

- ۱) پاکی و صفای قلب - عزم و تصمیم
 ۲) پاکی و صفای قلب - توحید در خالقیت
 ۳) اخلاص در عمل و توحید عملی - عزم و تصمیم
 ۴) اخلاص در عمل و توحید عملی - توحید در خالقیت

(ریاضی ۸۹)

۱۰۸- معرفت عمیق و والا، معرفتی است که ... و بستر اصلی حرکت به سوی این هدف ... است.

- ۱) تنها مؤثر در نظام آفرینش را خدا بدانیم. - پاکی و صفای قلب
 ۲) انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - پاکی و صفای قلب
 ۳) انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - اخلاص عبودیت و بندگی برای خدا
 ۴) تنها مؤثر در نظام آفرینش را خدا بدانیم. - اخلاص عبودیت و بندگی برای خدا

(خارج از کشور ۸۷ با تغییر)

۱۰۹- این بیان امیرمؤمنان علی^(ع) که می فرماید: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، با کدام عبارت تناسب معنایی ندارد؟

- ۱) «الله نور السماوات و الارض»
 ۲) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
 ۳) «أفضل العبادۃ اذمان التّفکّر فی الله و فی قدرته»
 ۴) «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»

(ریاضی ۸۷ با تغییر)

۱۱۰- کدام بیت، با حدیث شریف، «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، تناسب ندارد؟

- ۱) دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید به هرجا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم
 ۲) خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب دهی به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم

**پاسخ نامه
کاملاً تشریحی**

**درس اول
دین و زندگی ۳**

گزینه ۱

۴

هر تفکری نمی‌تواند برترین تفکر باشد. از نظر پیامبر اسلام (ص)، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او).

توضیح: در کنکورهای چند سال اخیر، تست‌های منفی با صورت سؤال: «کدام گزینه نادرست است»، طرح نشده است. طرح شدن این نوع تست‌ها در این کتاب، بیشتر جنبه آموزشی دارند و برای یادگیری بهتر و عمیق‌تر بیان شده‌اند.

گزینه ۲

۵

مطابق این سخن پیامبر اسلام (ص): «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ». اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد. رسول اکرم (ص) در خصوص تفکر درباره خداوند فرموده‌اند: «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ: در همه چیز تفکر کنید؛ ولی در ذات خدا تفکر نکنید».

روشن مطالعه: برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها بهتر است متن عربی آیات و احادیث را با تکرار زیاد حفظ شوید.

گزینه ۱

۶

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

توضیح: در صورتی که عبارت: «تَفَكَّرَ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»، در بین گزینه‌ها نباشد، گزینه (۲) می‌تواند مصداق «برترین عبادت» باشد.

گزینه ۲

۷

این سؤالات که: «به راستی این میلیاردها میلیارد کهکشان و ستاره و سیاره، با میلیاردها موجود متنوع از کجا آمده‌اند؟ و موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟»، زمانی مطرح می‌شوند که انسان در فضایی آرام نشسته باشد و به‌دور از هیجان و هیاهوی زندگی درباره این جهان پر جنب‌وجوش تفکر کرده باشد.

نکته: تفکر در وجود مخلوقات و هستی و ویژگی‌های آنها را به خداوند نسبت دادن، مفهوم آیه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» می‌باشد.

گزینه ۳

۸

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: درک قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) و قسمت دوم گزینه (۲)، به صورت عقلی صورت می‌پذیرد نه به صورت فطری.

گزینه ۲

۹

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) نادرست است، چراکه خداشناسی یکی از گرایش‌های فطری انسان است. امور فطری به صورت درونی و بدون نیاز به استدلال درک می‌شوند.

گزینه ۱

۱۰

هر یک از ما به روشنی می‌دانیم که در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: عبارت‌های گزینه‌های (۲) و (۴) بخشی از استدلال عقلی «نیازمندی جهان در پیدایش به خداوند» است که به صورت عقلی درک می‌شود نه فطری. عبارت: «به آن وسعت می‌دهد»، در گزینه (۳)، یک نظریه علمی است و نیاز به اثبات دارد.

درس اول: هستی بخش

تعداد سوالات تالیفی	تعداد سوالات سراسری	تعداد سوالات سراسری
۸۷	۲۷	۹۸
	۳	

گزینه ۳

۱

اندیشه مانند بذری است که در ذهن جوانه می‌زند و در دل و قلب ریشه می‌دواند و برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌گردد.

روشن مطالعه: برای مطالعه مؤثر دین و زندگی و کسب درصد بالایی در این درس، توصیه می‌کنیم به روش زیر عمل کنید:

۱- ابتدا درس‌نامه هر درس را به صورت روزنامه‌وار مطالعه کنید و چند بار این کار را تکرار کنید تا محتوای کلی آن درس را درک نمایید.

۲- پس از درک مفهوم کلی هر درس، سعی کنید با حوصله و گذاشتن وقت بیشتری، متن درس‌نامه را به صورت عمیق‌تر دوره کنید و جزئیات آن را به ذهن بسپارید.

۳- پس از یادگیری متن درس، آیات و روایات و اشعار آن را با در نظر گرفتن مفهوم کلی درس و با ارتباط با موضوع آن قسمت، به صورت دقیق‌تر بررسی نموده و پیام آن‌ها را به خاطر بسپارید.

۴- ترجیحاً یک هفته بعد، تست‌های تالیفی را پاسخ دهید. اگر می‌بینید که تعداد تست‌ها زیاد است، می‌توانید آنها را به صورت زوج یا فرد و یا با مضرب مشخصی پاسخ دهید.

۵- تست‌های سراسری را قبل از شرکت در آزمون‌های آزمایشی و برای محک زدن میزان یادگیری و تسلط خود بر هر درس پاسخ دهید.

گزینه ۲

۲

اندیشه، بهار جوانی را پرتوهای زیبا می‌سازد، استعدادها را شکوفا می‌سازد و امید به آینده زیباتر را نوید می‌بخشد. علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: قسمت دوم گزینه (۳) نادرست است، زیرا در روایات اسلامی، تفکر در هر چیزی توصیه شده است، بجز تفکر در حقیقت یا چیستی و ذات خداوند که شناخت و معرفت به آن محال است. گزینه (۲) هم نادرست است، چراکه با توجه به قسمت دوم سؤال، انجام عبادت باعث رسیدن به کمال می‌شود نه شناخت استعداد.

گزینه ۲

۳

مطابق این سخن پیامبر اسلام (ص): «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او).

تمرین تست‌زنی: برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها که صورت سؤال یا گزینه‌های نامفهومی دارند، بهتر است از روش حذف گزینه‌های نادرست استفاده شود.

مطابق توضیح بالا، گزینه (۱) و (۳) نادرست است. گزینه (۴) نادرست است، چراکه خداوند حقیقی نامحدود دارد در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

★★★★☆

گزینه ۳

۱۱

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. این شناخت به صورت فطری و درونی و غیر اکتسابی است. با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها «قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است زیرا امور فطری، آموختنی و اکتسابی نیستند. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا ذهن ما نمی‌تواند به ذات خداوند احاطه پیدا کند و آن را شناسایی نماید.

★★★★☆

گزینه ۲

۱۲

هر کدام از ما بر اساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. با وجود شناخت اولیه و فطری، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی (نه راه مشخصی) را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

★★★★☆

گزینه ۴

۱۳

تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده و خالق، یکی از راه‌هایی است که قرآن کریم برای درک وجود (و هستی؛ نه چیستی و چگونگی و ماهیت) خداوند و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

تمرین تست‌زنی «برای پاسخ دادن به این تست، که گزینه‌هایی مشابه هم دارد، فقط باید از طریق حذف گزینه‌های نادرست عمل کنید تا به پاسخ صحیح برسید. در گزینه (۱)، شناخت حقیقت خدا نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، درک ذات و حقیقت خداوند برای انسان ممکن نیست. گزینه (۲) و (۳) نادرست است، زیرا دریافت درونی و فطری خداوند نیازی به تفکر ندارد.

★★★★☆

گزینه ۲

۱۴

مقدمه اول در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، عبارت است از: «اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که تأمل کنیم، آن‌ها را همین گونه می‌بینیم. حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها «گزینه‌های (۱) و (۳)، مربوط به مقدمه دوم می‌باشند و در گزینه (۴)، عبارت «پدیده‌ها وجودشان از خودشان است» نادرست است.

★★★★☆

گزینه ۴

۱۵

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها «قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد. (نه اینکه بگوییم آن پدیدآورنده وجودش از خودش نباشد؛ یعنی، به دیگری وابسته باشد) قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است، زیرا عبارت: «همواره بوده و همواره خواهند بود»، ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها.

★★★★☆

گزینه ۱

۱۶

اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که تأمل کنیم، آن‌ها را همین گونه می‌بینیم. حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

★★★★☆

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها «برای پاسخ دادن به این تست و انتخاب گزینه صحیح، بهتر است به شیوه حذف گزینه‌های نادرست عمل شود. در گزینه‌های (۲) و (۴)، عبارت «مستقل از هر عامل بیرونی است»، یعنی وجودش از خودش است، در مورد پدیده‌ها نادرست است. در گزینه (۳)، عبارت «وجود و هستی آنها وابسته به خودشان است»، در مورد پدیده‌ها نادرست است.

★★★★☆

گزینه ۲

۱۷

مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، این است: «پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد. همان طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها «در گزینه (۱)، عبارت «ذاتاً موجود باشد» ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها. گزینه (۳) نادرست است، زیرا شرط نیازمند بودن به دیگری این است که وجودش از خودش نباشد نه اینکه شرط کنیم خالق آن ذاتاً موجود باشد (یعنی نیازمندی را باید در خودش جستجو کنیم نه در دیگری) در گزینه (۴)، کلمه «دائمی» نادرست است، زیرا هیچ یک از پدیده‌ها وجود دائمی ندارند.

★★★★☆

گزینه ۳

۱۸

با توجه به مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، تمامی پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، زیرا وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

تمرین تست‌زنی «برای پاسخ دادن به این تست، که قسمت اول تمام گزینه‌های آن به یک مفهوم می‌باشند، باید با توجه به قسمت دوم گزینه‌ها پاسخ داد. گزینه (۱) نادرست است، زیرا هیچ پدیده‌ای ذاتاً موجود نیست و تنها خداوند این ویژگی را دارد. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا تنها خداوند وجودش از خودش است. عبارتی که در قسمت دوم گزینه (۴) آمده است، علت نیازمندی پدیده‌ها به دیگری نمی‌باشد.

★★★★☆

گزینه ۴

۱۹

عبارت صورت سؤال، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. این مقدمه در دو پرسش قبل ذکر شده است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها «گزینه (۱) نادرست است، زیرا ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای (نه پدیده) هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. در گزینه‌های (۲) و (۳)، کلمه «مخلوق» نادرست است، زیرا پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده و خالق (نه مخلوق) هستند که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

★★★★☆

گزینه ۴

۲۰

در صورت تحقق این فرض (محال) که «آدمی، ذاتاً موجود باشد یعنی وجودش از خودش باشد»، در این صورت، او دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها «برای پاسخ دادن به این تست، که گزینه‌های مفهومی دارد، باید ابتدا گزینه‌های نادرست را یکی پس از دیگری حذف نمایید تا به پاسخ صحیح برسید. اگر انسان ذاتاً موجود باشد، دیگر پدیده نیست و ویژگی‌های سایر پدیده‌ها را نخواهد داشت. بر این اساس، سایر گزینه‌ها که ویژگی پدیده‌ها را بیان می‌کند؛ در مورد انسانی که ذاتاً موجود است؛ نادرست می‌باشد.

★★★★☆

گزینه ۴

۲۶

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در گزینه (۱)، عبارت «نیستی در آن راه داشته باشد»، در گزینه (۲)، عبارت «نیاز به پدید آورنده دارد» و در گزینه (۳)، عبارت: «سپس پدید آمده باشد»، از ویژگی‌های پدیده‌ها می‌باشند.

★★★★★

گزینه ۲

۲۷

این نتیجه که «ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد»، نتیجه منطقی مقدمه اول: «ما و این جهان وجودمان از خودمان نیست و هستی‌مان از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد» و مقدمه دوم: «موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به وجودی هستند که پدید نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد» است.
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت دوم گزینه‌های (۱) و (۴)، بیانگر مقدمه دوم نیست. در گزینه (۳)، مقدمه اول و دوم به ترتیب نیامده است، بلکه ابتدا مقدمه دوم و سپس مقدمه اول آمده است.

★★★★☆

گزینه ۳

۲۸

نتیجه مقدمه اول و دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» این است که: «ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد».
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در گزینه‌های (۱) و (۴)، عبارت: «وجودش از خودش نمی‌باشد»، بیانگر ویژگی پدیده‌ها است. در گزینه (۲)، عبارت: «از ابتدای آفرینش جهان همواره بوده است»، در مورد خداوند نادرست است، زیرا وجود خداوند از خودش است و به همین دلیل همواره بوده و خواهد بود.

★★★★☆

گزینه ۱

۲۹

بنای مسجد گوهرشاد مربوط به یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازمانده از دوره تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است، اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند، خبری نیست.
روش مطالعه تمام ۲۵ سؤال سراسری به صورت مفهومی طرح نمی‌شوند، و برای پاسخ دادن به سؤالات حفظی باید عین عبارت‌های کتاب را حفظ نمود.

★★★★★

گزینه ۴

۳۰

در پاسخ به این سؤال که: «آیا رابطه جهان با خدا نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟»، باید بگوییم که بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را زیرا کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است ولی نیازمندی جهان به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشد و با کمی دقت می‌فهمیم بنا تنها ناظم اجزاء است ولی خداوند هم خالق اجزاء و هم ناظم آن است.
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها برای پاسخ دادن به این تست مفهومی باید به شیوه حذف گزینه‌های نادرست عمل کنید تا به پاسخ صحیح دست یابید. گزینه (۱) نادرست است، زیرا این مسجد باشکوه بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است. گزینه (۲) و (۳) نادرست است، زیرا کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است نه خاصیت دهنده و یا خالق اجزاء.

★★★★★

گزینه ۲

۳۱

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.
 در گزینه (۱)، خالق اجزاء و در گزینه‌های (۳) و (۴)، خواص دهنده یا تعیین خواص به اجزاء برای بنا نادرست است.

★★★★☆

گزینه ۱

۲۱

بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد».
توضیح بیش‌تر گزینه (۲)، اشاره به هدفمندی جهان دارد. گزینه‌های (۳) و (۴) بیانگر این مفهوم است که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

★★★★☆

گزینه ۳

۲۲

بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد».
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در گزینه (۱)، عبارت: «همواره بوده است و همواره خواهد بود»، ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها. گزینه (۲)، مربوط به مقدمه اول است نه دوم. در گزینه (۴)، عبارت «وجودش از خودش نباشد»، ویژگی پدیده‌ها است نه خداوند.

★★★★★

گزینه ۲

۲۳

بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد». «یا ایها الناس اتمم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات در هستی و بقای خود به خداوند اشاره دارد.
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۱)، بیانگر این مفهوم است که جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. گزینه (۳)، بیانگر این مفهوم است که چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از فکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند. گزینه (۴)، اهمیت و جایگاه تفکر و اندیشه را در زندگی بیان می‌کند.

★★★★☆

گزینه ۴

۲۴

بیت مورد سؤال، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. براساس این مقدمه، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتا موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت.
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در گزینه (۱)، عبارت «ذاتاً پدیده باشد»، و گزینه (۲) و گزینه (۳)، از ویژگی‌های یک پدیده است.

★★★★☆

گزینه ۱

۲۵

یک موجود، فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتا موجود باشد، یعنی وجودش از خودش باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها سایر گزینه‌ها ویژگی پدیده را بیان می‌کند که در پیدایش و بقا نیازمند پدیدآورنده می‌باشند.

۳۷ **گزینه ۳** ★★★★★

پيام: «ما كه باشيم اى تو ما را جان جان / تا كه ما باشيم با تو در ميان». بيانگر اين حقيقت است كه جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است. (نيازمندى جهان به خداوند در پيدايش و بقا) به عنوان مثال مى توان گفت كه رابطه خداوند با جهان، تا حدى شبیه رابطه مولد برق با جريان برق است؛ همين كه مولد متوقف شود، جريان برق هم قطع مى گردد و لامپ هاى متصل به آن نيز خاموش مى شوند.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «سايه گزيه هانمى تواند مقصود بالاربيان كند».

۳۸ **گزینه ۱** ★★★★★

بيت مورد سؤال، بيانگر اين مفهوم است كه موجودات پس از پيدايش نيز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نيازمند هستند و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است و اين نياز هيچ گاه قطع و يا كم نمى شود. آيات شريفه: «آتَمَّ الْفُقَرَاءَ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنَى الْحَمِيدُ»، «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، نيز نيازمندی جهان به خداوند را در دو مرحله پيدايش و بقا معرفى مى كنند.

توضيح بيشتر «فرمايش پيامبر اسلام (ص) در گزينه (۱)، اهميت و جايگاه تفكر و اندیشه در زندگى را بيان مى كند و اشارهاى به ارتباط جهان با خدا ندارد».

۳۹ **گزینه ۴** ★★★★★

بيت: «ما همه شيران ولى شير عَلم / حمله شان از باد باشد دم به دم»، نيازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پيدايش و بقا معرفى مى كند. يعنى موجودات پس از پيدايش نيز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نيازمند هستند. و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است و اين نياز هيچ گاه قطع و يا كم نمى شود.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «قسمت اول گزيه هاى (۱) و (۲) نادرست است، زيرا موجودات جهان علاوه بر وجود و پيدايش در بقا هم به خداوند نيازمندند. در گزينه (۳)، عبارت: «و لا تفكروا فى ذات الله»، رابطه انسان و جهان با خداوند را بيان نمى كند».

۴۰ **گزینه ۴** ★★★★★

هر دو بيت: «ما چو ناييم و نوا در ما ز توست / ما چو كوهيم و صدا در ما ز توست» و «ما همه شيران ولى شير عَلم / حمله شان از باد باشد دم به دم»، نيازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پيدايش و بقا معرفى مى كنند. و بيانگر اين مفهوم هستند كه موجودات پس از پيدايش نيز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نيازمند هستند. (نيازمندى در پيدايش و بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است و اين نياز هيچ گاه قطع و يا كم نمى شود.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «گزينه (۱)، به فطرت خدا آشنای انسان اشاره دارد. گزينه (۲)، به وضوح اين نيازمندی را بيان نمى كند. گزينه (۳)، به حكيمانه بودن نظام جهان اشاره دارد».

۴۱ **گزینه ۳** ★★★★★

بيت: «ما عدم هايم و هستى هاى ما / تو وجود مطلقى، فانى نما»، بيانگر اين مفهوم است كه جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است و اين نياز هيچ گاه قطع و يا كم نمى شود.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «گزينه (۱)، به درك آینده خويش از نيازهاى برتر انسان اشاره دارد. گزينه (۲)، به اين حقيقت اشاره دارد كه ما بر اساس فطرت خويش خدا را مى يابيم و حضورش را درك مى كنيم. گزينه (۴)، به هدايت معنوى پيامبر اسلام (ص) اشاره دارد».

۳۲ **گزینه ۱** ★★★★★

در ساختن مسجد، بنا نه اجزاى ساختمان را پديد آورده و نه خواص آن اجزا را. كار بنا، فقط جابه جا كردن مواد و چينش آنها است.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «گزينه (۲) نادرست است، زيرا مسجد در بقاى خود بى نياز از بنا مى باشد. گزيه هاى (۳) و (۴) نادرست است، زيرا بنا نه اجزاى ساختمان را پديد آورده و نه خواص آن اجزا را».

۳۳ **گزینه ۳** ★★★★★

جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است و اين نياز هيچ گاه قطع و يا كم نمى شود.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «بر اساس توضيح بالا، در گزينه (۱)، عبارت: «اين نياز دائمى و هميشگى نيست»، نادرست است. گزينه (۲)، نادرست است، زيرا مسجد با ساخته شدن، از بنا بى نياز مى شود، اما موجودات، چنين نيسند. گزينه (۴) نادرست است، زيرا جهان در پيدايش و بقا به خداوند نيازمند است نه فقط در بقا».

۳۴ **گزینه ۴** ★★★★★

نيازمندى «ساختمان به بنا»، فقط مربوط به مرحله «ساخته شدن و نظام يافتن» است. به عبارت ديگر كار بنا، فقط جابه جا كردن مواد و چينش آنها است ولى نيازمندی جهان به خداوند در دو مرحله «پيدايش و بقا» مى باشد. يعنى موجودات، پس از پيدايش نيز، مانند لحظه نخست خلق شدن، همچنان به خداوند نيازمند هستند.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «قسمت اول گزيه هاى (۲) و (۳) نادرست است، زيرا ساختمان در مرحله بقا به سازنده خود نيازى ندارد. قسمت دوم گزينه (۱) نادرست است، زيرا جهان هم در مرحله «وجود و هستى يافتن» و هم در مرحله «بقا» به خداوند نيازمند است».

۳۵ **گزینه ۳** ★★★★★

رابطه خداوند با جهان، تا حدى شبیه رابطه مولد برق با جريان برق است؛ (نيازمندى در پيدايش و بقا) همين كه مولد متوقف شود، جريان برق هم قطع مى گردد و لامپ هاى متصل به آن نيز خاموش مى شوند. اين رابطه، بيانگر اين حقيقت است كه موجودات، پس از پيدايش نيز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نيازمند هستند و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است و اين نياز هيچ گاه قطع و يا كم نمى شود.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «قسمت اول گزيه هاى (۲) و (۴) نادرست است، چراكه جهان بر خلاف مسجد علاوه بر نيازمندی در پيدايش در بقا هم به خداوند نيازمند است. قسمت دوم گزينه (۱) ناقص است، چراكه موجودات، پس از پيدايش نيز، مانند لحظه نخست خلق شدن، همچنان به خداوند نيازمند هستند».

۳۶ **گزینه ۱** ★★★★★

بيت: «ما چو ناييم و نوا در ما ز توست / ما چو كوهيم و صدا در ما ز توست»، به نيازمندی جهان و مخلوقاتش، هم در مرحله «پيدايش و وجود يافتن» و هم در مرحله «بقا و ادامه حيات» به خداوند اشاره دارد. اين بيت، بيانگر اين مفهوم است كه موجودات پس از پيدايش نيز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نيازمند هستند. جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است و اين نياز هيچ گاه قطع و يا كم نمى شود.

دليل نادرستى ساير گزینه ها «گزينه (۲) نادرست است، زيرا رابطه خداوند با جهان مانند رابطه معمار با بناى مسجد نيست كه فقط مربوط به مرحله ساخته شدن باشد. گزيه هاى (۳) و (۴) نادرست است، زيرا جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نيازمند است و اين نياز هيچ گاه قطع و يا كم نمى شود».

۴۷ **گزینه ۳** ★★★★★

آیه شریفه: «يسأله من في السموات والأرض كل يوم هو في شأن»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. و آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله والله هو الغني الحميد»، نیز به همین مفهوم اشاره دارد.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است، زیرا مخلوقات علاوه بر وجود و نظام یافتن، در بقا و تداوم هم به خداوند نیازمند هستند. آیه گزینه (۲)، به توحید در ولایت (درس بعد) اشاره دارد.

۴۸ **گزینه ۲** ★★★★★

مفهوم آیه شریفه: «يسأله من في السموات والأرض كل يوم هو في شأن»، حاکی از نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا می‌باشد. و به دلیل نیازمندی مخلوقات به خداوند در تمامی جهات به خدا، پیوسته از او درخواست دارند.

«نکته طلایی» عبارت: «كل يوم هو في شأن»، به ربوبیت الهی اشاره دارد.

۴۹ **گزینه ۴** ★★★★★

آیه شریفه: «يسأله من في السموات والأرض كل يوم هو في شأن» و بیت: «ما همه شیران ولی شیر عالم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، بیانگر این مفهوم هستند که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در پیدایش و بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

«نکته طلایی» نیازمندی جهان در پیدایش و بقا، به ترتیب، بیانگر توحید در خالقیت و ربوبیت می‌باشند. (درس بعد) گزینه (۱)، به فطرت خدا آشنای انسان، گزینه (۲)، به نیازمندی جهان به خدا در پیدایش خود و گزینه (۳)، به حکیمانه بودن نظام جهان اشاره دارد.

۵۰ **گزینه ۲** ★★★★★☆

در پاسخ به این سوال که: «چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟»، با استمداد از آیه شریفه: «يسأله من في السموات والأرض كل يوم هو في شأن»، می‌توان گفت که نیاز دائمی موجودات (بِسْأَلِهِ مِنَ فِي السَّمَاوَاتِ، لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند، و خداوند هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌ها است و چنین نیست که عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد، بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین او هر لحظه دست اندر کار امری است. (کل يوم هو في شأن)

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» گزینه (۱)، به غنای ذاتی خداوند، گزینه (۳) به موضوع امری بودن پیامبر اسلام (ص) و گزینه (۴)، به اعجاز علمی قرآن کریم اشاره دارد.

۵۱ **گزینه ۴** ★★★★★

این قسمت از آیه شریفه: «كل يوم هو في شأن»، بیانگر این مفهوم است که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» این قسمت آیه، بیانگر نیازمندی جهان در مرحله بقا است، بر این اساس، گزینه (۱) نادرست است. گزینه (۲) از نظر مفهومی نادرست است. گزینه (۳)، مفهوم این قسمت آیه نمی‌باشد.

۵۲ **گزینه ۲** ★★★★★

یه شریفه: «يسأله من في السموات والأرض كل يوم هو في شأن»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. در حالی که بیت «به هرجا بنگرم کوه و در و دشت / به دریا بنگرم دریا تو بینم»، به این مفهوم اشاره دارد که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

«تمرین تست‌زنی» برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها، ابتدا باید مفهوم اصلی آیه را در نظر داشته باشید و سپس با توجه به آن، ابیاتی را که با آن هم مفهوم هستند را یکی پس از دیگر حذف کنید تا به پاسخ صحیح برسید.

۴۲ **گزینه ۱** ★★★★★

عبارت قرآنی: «أنتم الفقراء إلى الله»، بیانگر این حقیقت است که تمامی پدیده‌ها در پیدایش و بقا به خداوند نیازمندند، زیرا وجود و هستی آنها از خودشان سرچشمه نمی‌گیرد و متکی به خود نیستند.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» برای پاسخ به این سؤال، بهتر است به روش حذف گزینه‌های نادرست عمل کرد. قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳)، ویژگی خداوند را بیان می‌کند نه مخلوقات را. در گزینه (۴)، کلمه «مخلوق» نادرست است، زیرا مخلوقات برای پدید آمدن، نیازمند خالق هستند نه مخلوق.

۴۳ **گزینه ۳** ★★★★★☆

عبارت شریفه: «و الله هو الغني الحميد»، بیانگر این مفهوم است که تنها وجود بی‌نیاز خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست و در ذات خود غنی و بی‌نیاز است.

«تمرین تست‌زنی» برای پاسخ دادن به سؤالاتی که صورت سؤال نامفهوم دارند، ابتدا باید به حذف گزینه‌های نادرست پرداخت تا به پاسخ صحیح رسید. در گزینه (۱)، کلمه «مخلوقی» و در گزینه (۲)، کلمه «پدیده‌ای» نادرست است و به جای آنها کلمات «خالق و پدیدآورنده» صحیح است. گزینه (۴) نادرست است، زیرا ذات خداوند غیر قابل شناخت است ولی اسماء خداوند و صفات او را می‌توان شناخت.

۴۴ **گزینه ۴** ★★★★★

بیت: «ذات نیافته از هستی‌بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» (أنتم الفقراء إلى الله) است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.» آیه شریفه: «يا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله والله هو الغني الحميد»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» گزینه‌های (۱) و (۲)، بیانگر این مفهوم است که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. گزینه (۳)، به هدفمندی جهان اشاره دارد.

۴۵ **گزینه ۱** ★★★★★

یه شریفه: «يا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله والله هو الغني الحميد»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. در حالی که بیت «یکی خط است ز اول تا به آخر / بر او خلق جهان گشته مسافر»، به موضوع ختم نبوت اشاره دارد.

«نکته طلایی» بیت: «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، تنها به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش خود اشاره دارد. ابیات: «ما چو نایم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست» و «ما همه شیران ولی شیر عالم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پیدایش و بقا معرفی می‌کنند.

۴۶ **گزینه ۴** ★★★★★

آیه شریفه: «يسأله من في السموات والأرض كل يوم هو في شأن»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. بر این اساس، می‌توان گفت که رابطه خداوند با موجودات، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است و همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» قسمت اول گزینه (۱) نادرست است، زیرا نیازمندی مسجد به بنا فقط مربوط به مرحله ساخته شدن است ولی نیازمندی موجودات به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشد. در قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳)، عبارت «تیاز کمتری» نادرست است، زیرا جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

گزینه ۱ ★★★★★ ۶۰

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

گزینه ۴ ★★★★★ ۶۱

این درخواست عاجزانه پیامبر اسلام (ص) که: «اللهم لا تكلني إلى نفسي طرفه عين أبدا: خدایا مرا چشم به هم زدن به خودم وامگذار»، نتیجه افزایش معرفت به خود (خودشناسی) و رابطه ایشان با خداوند بوده (علت) که باعث شده ۱- فقر و نیاز به او را بیشتر احساس نمایند ۲- و عبودیت و بندگی خود را به درگاه او بیشتر ابراز نمایند. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** «گزینه (۱)، بیانگر اهمیت تفکر در زندگی از دیدگاه اسلام است. گزینه (۲)، بیانگر این مفهوم است که جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. در گزینه (۳)، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند، چراکه خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

گزینه ۲ ★★★★★ ۶۲

مراجعه شود به پاسخ سه پرسش قبل. **نکته طلایی** این حدیث: «اللهم لا تكلني إلى نفسي طرفه عين أبدا»، ریشه در معرفت و آگاهی انسان دارد.

گزینه ۱ ★★★★★ ۶۳

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. از آیه شریفه: «الله نور السموات والارض»، مفهوم نیازمندی جهان و تمامی مخلوقات به خداوند در دو مرحله وجود یافتن (هستی) و بقا برداشت می‌گردد **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** «گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا می‌باشد (نه فقط در پیدایش). قسمت دوم گزینه (۳)، مفهوم تعبیر قرآنی «نور هستی» برای خداوند نمی‌باشد.

گزینه ۱ ★★★★★ ۶۴

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای بیان می‌کند که در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم. قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. بیت مورد سؤال، بیانگر این است که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** «با توجه به توضیحات بالا قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۴)، مفهوم آیه «الله نور السموات والارض» نمی‌باشد.

گزینه ۳ ★★★★★ ۶۵

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السموات والارض» خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است. **تمرین تست‌زنی** «برای پاسخ دادن به این تست، باید به شیوه حذف گزینه‌های نادرست عمل نمود. اگر قسمت اول تمام گزینه‌ها را درست بگیریم، قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۴)، مفهوم عبارت قرآنی: «الله هو الغنى الحميد» نمی‌باشد. قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا نیازمندی مخلوقات به خداوند کم یا قطع نمی‌شود.

گزینه ۱ ★★★★★ ۵۳

با توجه به تعالیم اسلامی، نیازمندی مخلوقات به خداوند به صورت دائمی می‌باشد و انسان‌های ناآگاه نسبت به این نیاز دائمی انسان به خدا بی‌توجه‌اند. **نکته طلایی** «نیاز دائمی انسان به خداوند، مفهوم آیه شریفه: «يسأله من فى السماوات والارض كل يوم هو فى شأن» است.

گزینه ۳ ★★★★★ ۵۴

انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی‌توجه‌اند. اما انسان‌های آگاه، دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنايت پیوسته او می‌دانند. **روش مطالعه** «برای یادگیری بهتر و تسلط کامل بر مطالب حفظی، بهتر است نکات مشابه را در برگه‌هایی نوشته و یا مطالب حفظی هر درس را یادداشت نموده و به صورت پیوسته در اوقات فراغت خود مطالعه نمایید.

گزینه ۲ ★★★★★ ۵۵

انسان‌های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنايت پیوسته او می‌دانند. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود نیاز به او را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. **نکته طلایی** مقدار «احساس عجز» و «ابراز بندگی» انسان، رابطه مستقیمی با آگاهی او (خودشناسی) دارد.

گزینه ۴ ★★★★★ ۵۶

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، (علت) نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (معلول) **روش تشخیص علت از معلول** هر اتفاقی که رخ می‌دهد، معلول است. علت که وجود دهنده به معلول است، همیشه تقدم وجودی بر معلول دارد. یعنی قبل از به وجود آمدن معلول، علت وجود داشته است. پس در یک رابطه علی و معلولی بین دو چیز، هر کدام تقدم وجودی داشته باشد (قبل از آن اتفاق وجود داشته است)، علت می‌باشد. مانند رابطه بین سرما و یخ بستن آب که اول سرما بوده (تقدم وجودی داشته) و سپس یخ بستن آب شکل گرفته است.

گزینه ۳ ★★★★★ ۵۷

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند. **توضیح** «افزایش بندگی»، نتیجه مستقیم «درک بیشتر فقر و نیاز» و نتیجه غیر مستقیم «افزایش خودشناسی» است.

گزینه ۲ ★★★★★ ۵۸

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

گزینه ۳ ★★★★★ ۵۹

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، (علت) نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (معلول) افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند. **نکته طلایی** «درک بیشتر فقر و نیاز»، نتیجه مستقیم افزایش خودشناسی و «افزایش بندگی»، نتیجه غیر مستقیم آن است.

★★★★★

گزینه ۴

۷۱

این مفهوم که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر صفات الهی است، پیام این سخن امام علی^(ع): «ما رأیت شیئا الا و رأیت الله قبله و بعده و معه» است. چون خداوند «نور السماوات و الارض» است، در هر چیزی مشاهده می‌شود.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) بیانگر این مفهوم است که چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. قسمت دوم گزینه (۲)، بیانگر درخواست دائمی مخلوقات از خدا و نیازمندی آنان به خداوند در پیدایش و بقا است.

★★★★☆

گزینه ۱

۷۲

بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به این مفهوم اشاره دارد، که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

«تمرین تست‌زنی» برای پاسخ به این تست، باید از روش حذف گزینه‌های نادرست بهره گرفت. گزینه‌های (۲) و (۴)، مفهوم این حدیث پیامبر اسلام^(ص): «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفه عین أبدا» می‌باشند. گزینه (۳)، بیانگر مفهوم مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است.

★★★★☆

گزینه ۱

۷۳

مفهوم ابیات مورد سؤال این است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. و این ابیات و آیه شریفه: «الله نور السماوات و الارض»، به موضوع «خداوند نور هستی است» اشاره دارند.

«تمرین تست‌زنی» برای پاسخ به این سؤال، حتما دقت شود که در صورت سؤال، از ما خواسته شده است که این ابیات با کدام آیه ارتباط دارند نه کدام حدیث. قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴)، نادرست است چرا که خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ذهن ما نمی‌تواند به این حقیقت احاطه پیدا کند و ذات و چیستی خدا را شناسایی نماید. قسمت دوم گزینه (۳)، نادرست است، زیرا در صورت سؤال، مطابقت با آیه خواسته شده نه حدیث.

★★★★☆

گزینه ۴

۷۴

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

«نکته طلایی» در ورای هر چیزی خدا را دیدن، بیانگر توحید در ربوبیت و یکی از راه‌های تقویت اخلاص است.

★★★★☆

گزینه ۲

۷۵

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است. بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، بیانگر این مفهوم است که هر موجودی در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» در قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳)، عبارت «در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن» نادرست است، زیرا در پشت هر ظاهر و ورای هر چیزی خدا را دیدن، معرفتی عمیق و والا است. قسمت دوم گزینه (۴)، بیانگر سبک زندگی توحیدی یک انسان موحّد است.

★★★★★

گزینه ۱

۶۶

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با عبارت شریفه: «نور السماوات و الارض» بیان می‌کند. خداوند، نور هستی است، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه وجود می‌گذارند. در واقع، هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا مطابق آیه مورد سؤال، نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا می‌باشد نه فقط در پیدایش. در قسمت دوم گزینه (۳)، عبارت: «پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست»، مفهوم آیه شریفه: «الله نور السماوات و الارض» نمی‌باشد.

★★★★★

گزینه ۲

۶۷

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السماوات و الارض»، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است، پس هر موجودی، به اندازه خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است و این سخن امام علی^(ع): «ما رأیت شیئا الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»، به همین مفهوم اشاره دارد.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» قسمت دوم سایر گزینه‌ها مفهوم قسمت اول آن نمی‌باشند.

★★★★★

گزینه ۱

۶۸

مفهوم گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) این است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. ولی بیت گزینه (۱)، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است.

★★★★☆

گزینه ۱

۶۹

هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به همین مفهوم اشاره دارد.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳)، نتیجه توجه و عمل به این سفارش: «تفکروا فی کل شیء»، نمی‌باشد. و قسمت دوم گزینه (۴)، به موضوع «آگاهی سرچشمه بندگی» اشاره دارد.

★★★★★

گزینه ۲

۷۰

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السماوات و الارض» خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است. در واقع، هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» در گزینه‌های (۱) و (۳)، عبارت قرآنی: «و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر این است که خداوند در ذات خود غنی و بی‌نیاز است. قسمت دوم گزینه (۴)، معلول و نتیجه فهم آیه شریفه: «الله نور السماوات و الارض» نمی‌باشد.

۸۳ گزینه ۲ ☆☆☆☆

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

۸۴ گزینه ۴ ☆☆☆☆

در حدیث: «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، تفکر در ذات خداوند نهی شده است، چرا که خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها قسمت اول گزینه های (۱) و (۳) نادرست است، زیرا وجود و هستی خدا را می شود شناسایی کرد ولی ذات و حقیقت او را هرگز نمی توان شناسایی کرد. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا ذهن ما می تواند ذات امور محدود را تصور کند.

۸۵ گزینه ۲ ☆☆☆☆

در این سخن رسول گرامی اسلام (ص): «تفکروا فی کل شیء...»، به تفکر در آیات و نشانه های الهی به منظور رسیدن به شناختی نسبی از صفات الهی توصیه شده است.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها گزینه های (۱) و (۴) نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. در گزینه (۳)، شناخت مطلق نادرست است بلکه به دست آوردن شناخت نسبی صفات الهی صحیح است.

۸۶ گزینه ۱ ☆☆☆☆

چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده اند.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها در گزینه های (۲) و (۳)، نامحدود بودن آیات و نشانه های الهی گزینه (۴) نادرست است، زیرا نامحدود بودن آیات و نشانه های الهی علت غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند نیست.

۸۷ گزینه ۳ ☆☆☆☆

رسول گرامی اسلام (ص) در روایت: «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»، به تفکر در نعمت ها و نشانه های الهی سفارش کرده است، چرا که با تفکر در مخلوقات الهی، می توانیم به وجود و هستی خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها برای پاسخ سریع و مطمئن دادن به این نوع تست ها حتماً از روش حذف گزینه های نادرست استفاده شود. قسمت دوم سایر گزینه ها به دلیل غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند نادرست است.

۸۸ گزینه ۳ ☆☆☆☆

بیت: «ما چو نایم و نو در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، به نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خداوند اشاره دارد و بیانگر این حقیقت است که موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ گاه قطع و یا کم نمی شود.

تحلیل تست ۹۸ این تست، یک تست کاملاً مفهومی بوده که برای پاسخ دادن به آن، علاوه بر تسلط کامل بر متن درس، بر مفاهیم ابیات نیز باید مسلط بود. گزینه های (۱) و (۲)، به نیازمندی جهان به خداوند در بقا اشاره ندارند و امسال از کتاب حذف شده اند. بیت گزینه (۴)، به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش اشاره دارد.

۷۶ گزینه ۱ ☆☆☆☆

دستیابی به این معرفت: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، به این معنا که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که ممکن است در نگاه نخست مشکل به نظر آید. اما هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها قسمت اول گزینه های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا معرفتی عمیق و والا مورد نظر است نه معرفتی قلبی و این معرفت فقط مخصوص خردمندان نیست. بلکه جوانان و نوجوانان با پاکی و صفای قلب نیز می توانند به این معرفت برسند.

۷۷ گزینه ۲ ☆☆☆☆

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می آید. اما هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اما اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند.

نکته طلایی با هر چیزی خدا را دیدن، بیانگر توحید در ربوبیت است. (درس بعد)

۷۸ گزینه ۳ ☆☆☆☆

موضوعاتی که می خواهیم درباره آن ها شناخت پیدا کنیم دو دسته اند دسته اول موضوعاتی که در محدوده شناخت ما قرار می گیرند، زیرا همه آن ها اموری محدود هستند و دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن ها را ندارد. امکان شناسایی کهکشان های بسیار دور، جزء دسته اول می باشد زیرا کهکشان های بسیار دور هم ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند و انسان بتواند ماهیت و ذات آنها را شناسایی کند. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد. زیرا همه این ها اموری محدود هستند.

۷۹ گزینه ۳ ☆☆☆☆

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

۸۰ گزینه ۴ ☆☆☆☆

مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.

۸۱ گزینه ۱ ☆☆☆☆

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها قسمت دوم گزینه (۴) نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ و ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید ولی می توان صفات و اسماء او را شناخت.

۸۲ گزینه ۳ ☆☆☆☆

بر اساس معارف اسلامی، ما می توانیم هستی، صفات و اسماء خداوند را بشناسیم اما نمی توانیم ذات، چیستی، حقیقت و ماهیت او را دریابیم زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

دلیل نادرستی سایر گزینه ها با توجه به توضیحات بالا و با استفاده از روش حذف گزینه، گزینه (۳) صحیح است.

★★★★☆

گزینه ۳

۹۴

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس پیامبر اسلام (ص)، ما را به تفکر در صفات الهی تشویق می‌کند چرا که ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات او را بشناسیم. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** (۱) نادرست است، زیرا ما به هستی خداوند می‌توانیم پی ببریم. گزینه (۲) نادرست است، زیرا ما نمی‌توانیم به چیستی خدا پی ببریم. گزینه (۴) نادرست است، زیرا تنها چیستی است که در ذهن ما نمی‌گنجد نه (نه هستی و چیستی) خداوند.

★★★★☆

گزینه ۳

۹۵

این فرمایش امام علی (ع) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» به این حقیقت اشاره دارد که هر کدام از ما براساس فطرت خدا آشنا و خداگرا او را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** (۱)، مفهوم این حدیث نمی‌باشد. گزینه (۲) نادرست است، زیرا مشاهده کردن خداوند در آیات و نشانه‌های الهی مفهوم این حدیث است نه مشاهده کردن خداوند در همه حال. گزینه (۴) نادرست است، زیرا پاکی و صفای قلب وسیله رؤیت خداوند در ورای هر چیزی است.

★★★★☆

گزینه ۴

۹۶

آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات والارض کل یوم هوفی شأن»، به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد، یعنی اینکه خداوند آفریده است و آن را به حال خود رها ن ساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.

★★★★☆

گزینه ۳

۹۷

مراجعه شود به پاسخ سومین پرسش قبل. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است زیرا شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند از طریق تفکر در آیات و نشانه‌های الهی امکان پذیر است. قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا در چیستی خداوند نباید تفکر کرد نه در وجود و هستی او.

★★★★☆

گزینه ۱

۹۸

پیام آیه شریفه: «الله نور السماوات والارض»، این است که جهان و تمامی مخلوقات در دو مرحله وجود یافتن (هستی) و بقا به خداوند نیازمندند. این که خداوند در قرآن کریم، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، به این معناست که تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. به همین جهت، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴)، نیازمندی مخلوقات به خداوند را به صورت ناقص بیان کرده است. قسمت دوم گزینه (۳) نادرست است، زیرا هر یک از مخلوقات «نوری از انوار الهی» هستند نه «نوری از انوار وجود».

★★★★☆

گزینه ۱

۹۹

با توجه به سخن پیامبر (ص): «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، تفکر در ذات خداوند، به دلیل غیر قابل احاطه بودن آن ممنوع و تفکر در نشانه‌های الهی به منظور شناخت نسبی صفات خداوند، مورد تشویق است. با توجه به یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هوفی شأن، این مفهوم که خداوند دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها ن ساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند بیانگر توحید در ربوبیت است.

★★★★☆

گزینه ۱

۸۹

مطابق فرمایش پیامبر اسلام (ص) در حدیث: «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»، اندیشه و تفکر با داشتن این دو ویژگی: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او) افضل و برترین عبادت است. **تحلیل تست ۹۸** این تست، یک تست حفظی از ترجمه حدیث است و برای پاسخ دادن به این سبک از سؤالات سراسری، ابتدا باید متن عربی آیات و احادیث را حفظ نمود سپس با در نظر گرفتن عین ترجمه آیه یا حدیث به آن پاسخ داد. (یعنی هر گزینه‌ای بجز عین عبارت آیه یا حدیث نادرست است).

★★★★☆

گزینه ۳

۹۰

بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان در پیدایش و بقا را به ما گوشزد می‌کند. درک این نیازمندی، شناخت و معرفت ما را به خود (خودشناسی) و رابطه ما را با خداوند افزایش می‌دهد. و هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تکنلی الی نفسی طرفه عین ابد». **تحلیل تست ۹۸** این تست، یک تست کاملاً مفهومی بوده و برای پاسخ دادن به آن، باید بر مفاهیم و هدف کلی درس تسلط داشت تا بتوان به توجه به آن، منظور طراح سؤال را دریافت و گزینه صحیح را انتخاب نمود. گزینه (۱)، به توحید عملی فردی اشاره دارد و دعا و نیایش نیست. گزینه (۲)، تقاضای بازگشت به دنیا در برزخ از سوی مشرکان است. گزینه (۴)، علت انتخاب انبیای الهی به مقام نبوت را علم الهی به عصمت آنان معرفی می‌کند.

★★★★☆

گزینه ۲

۹۱

مطابق فرمایش پیامبر اسلام (ص) در حدیث: «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»، اندیشه و تفکر با داشتن این دو ویژگی: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او) افضل و برترین عبادت است. اندیشه، بهار جوانی را بر طراوت و زیبا می‌سازد. استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد. **تحلیل تست ۹۸** این تست، یک تست حفظی از متن عربی حدیث یا آیه می‌باشد. برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها، ابتدا باید متن عربی آیات و احادیث را حفظ نمود سپس با در نظر گرفتن عین عبارت آیه یا حدیث به سؤال پاسخ داد.

★★★★☆

گزینه ۱

۹۲

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است؛ در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، احاطه جزء بر کل محال است. **تحلیل تست ۹۸** این تست، نسبتاً ساده بوده و ما را امیدوار می‌سازد که تمام سؤالات کنکور به صورت مفهومی و دشوار طرح نمی‌شوند و می‌توان با مطالعه صحیح به درصد قابل قبولی در این درس دست یافت.

★★★★☆

گزینه ۴

۹۳

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود (آگاهی به این حقیقت که همواره و در هر آن به خداوند نیازمندند: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم»)، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تکنلی الی نفسی طرفه عین ابد». **تحلیل تست ۹۸** این تست، مشابه تست ریاضی ۹۸، یک تست مفهومی و از نوع مطابقت ابیات با مفهوم درس است. گزینه‌های (۱) و (۲) و (۳)، به موضوع «خداوند نور هستی است» اشاره دارند، ولی حدیث مورد سؤال به خودشناسی و نتیجه آن اشاره دارد.

۱۰۶	گزینه ۲	★★★★☆
بین افزایش خودشناسی و افزایش عبودیت انسان، یک رابطه مستقیم برقرار است، چرا که هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تکلنی إلى نفسی طرفه عین ابداء» قطع رابطه بین نور و منبع نور ناممکن است.		
«نکته طلایی» کلماتی مانند «مولود، منتج و بازتاب»، تعابیر دیگری از معلول و کلماتی مانند «زاینده، متبوع و مولد»، تعابیر دیگری از علت می‌باشند.		
۱۰۷	گزینه ۱	★★★★☆
مراجعه شود به پاسخ دومین پرسش قبل.		
۱۰۸	گزینه ۲	★★★★☆
مراجعه شود به پاسخ سومین پرسش قبل.		
۱۰۹	گزینه ۴	★★★★☆
فرمایش امام علی ^(ع) بیانگر این حقیقت است که جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. آیه شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خداوند و بی نیاز بودن خداوند در پیدایش و بقا به دیگری می‌باشد.		
«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» هر سه گزینه (۱) و (۲) و (۳)، به تفکر در آیات و نشانه‌های الهی اشاره دارند.		
۱۱۰	گزینه ۳	★★★★☆
بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است و بیانگر نیازمندی پدیده‌ها به پدیدآورنده‌ای است که خودش پدیده نباشد.		
«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» ابیات گزینه‌های (۱) و (۲) و (۴)، به مشاهده خداوند با هر چیزی اشاره دارند.		

۱۰۰	گزینه ۱	★★★★☆
بامراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.		
۱۰۱	گزینه ۲	★★★★☆
پیام عبارت شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، این است که همه مخلوقات از جمله انسان، در وجود و هستی خود به خداوند نیازمند هستند و با استناد به عبارت شریفه «و الله هو الغنی الحمید»، تنها وجود بی نیاز (غنی) خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست. اگر گفته شود: «وجود خدا وابسته به چیزی نیست»، بیانگر یگانگی خداوند و اصل توحید است.		
«نکته طلایی» نیازمندی جهان به خداوند در مرحله پیدایش، بی‌اگر توحید در خالقیت و مندی جهان به خداوند در مرحله بقا، بیانگر توحید در ربوبیت است.		
۱۰۲	گزینه ۱	★★★★☆
این تشبیه: «رابطه ما و دیگر موجودات، مانند رابطه پرتوهای نور با منبع آن است»، بیانگر این مفهوم است که نیازمندی مخلوقات به خداوند، منحصر به مرحله پیدایش نیست، بلکه برای بقا نیز به او نیازمندند. در قرآن کریم خداوند غنی خوانده شده انسان و سایر مخلوقات فقیر و این نسبت هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند.		
«توضیح» آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض»، رابطه ما و دیگر موجودات با خداوند را مانند رابطه پرتوهای نور با منبع آن معرفی می‌کند.		
۱۰۳	گزینه ۳	★★★★☆
در آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض»، خداوند، خودش را نور آسمان‌ها و زمین معرفی می‌کند. نور، آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر می‌شود. نور بودن خداوند بسیار برتر و بالاتر است. او نور هستی است. یعنی تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. به همین جهت هر چیزی در این جهان بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.		
«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» آیه گزینه (۱)، به غنای ذاتی خداوند و آیه گزینه (۲)، به توحید در مالکیت و گزینه (۴)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارند.		
۱۰۴	گزینه ۴	★★★★☆
نیازمندی موجودات به خداوند در دو مرحله «پیدایش و بقا»، مفهوم آیه شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید» است. از دقت در آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن»، مفهوم می‌گردد که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند که بیانگر توحید در ربوبیت است.		
«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» با توجه به قسمت دوم سؤال، سایر گزینه‌ها نادرست است.		
۱۰۵	گزینه ۱	★★★★☆
اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند.		
«دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها» عبارت: «غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری»، در قسمت دوم گزینه‌های (۳) و (۴)، به معنای این است که اثرگذاری مخلوقات از خداوند نیست و تماما از خود آنان است که بیانگر شرک در ربوبیت است.		